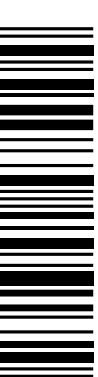

TRIMITAS

„DEBESIS“ – INDIVIDUALIŲ
IR KOLEKTYVINIŲ
GEBĖJIMŲ MOKYMAI

9771392475004

1,99 €

© „Trimitas“, 2022
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui - medžiagų
kitam numeriui laukiame iki
einamojo mėnesio 10 dienos
imtinai!

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 **PRIESAIKA.** Liuksemburge įkurtas Lietuvos šaulių sąjungos būrys
- 4 **KONFERENCIJA.** Nacionalinio saugumo konferencija „Valstybės gynybos visuotinumas“
- 8 **PRATYBOS.** Vidmantas Eitutis: „Debesis“ gimė iš didelės baimės | INDRĖ MAKARAITYTĖ
- 12 **INFORMACIJOS DŽIUNGLESE.** Kaip gimsta dezinformacijos mitai | GABRIELIUS E. KLIMENKA
- 14 **NUOMONĖ.** XXI a. Pilėnai, arba ar įmanomas lietuviškas *sepuku*? | VALDAS KILPYS
- 16 **JAUNIEJI ŠAULIAI.** Jaunųjų šaulių asamblėja - galimybė tobulėti | KAROLINA KINDERYTĖ
- 18 **PARAMEDIKO UŽRAŠAI.** TCCC, arba nukentėjusiojo kortelė | LAURA GAIDELYTĖ
- 20 **IŠMOKTOS PAMOKOS.** Geras laužas kaulų nelaužo | GABRIELIUS E. KLIMENKA, EDUARDAS KLIMENKA
- 24 **GYNYBA IR TECHNOLOGIJOS.** Moteris ir ginklas: ką perka amerikietės? | VALDAS KILPYS
- 26 **GINKLO BROLIAI.** Karo akademija ir Šaulių sąjunga kartu augina Lietuvos karininkus | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 28 **SAJA.** „Saja“ - tradicijų ir istorijos puoselėjimas jaunosiose rankose | GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ
- 30 **VLADO PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Brigados generolo Stasio Dirmanto 135-osioms gimimo metinėms | STASYS IGNATAVIČIUS
- 32 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Brangios elektros boikotas 1933-ųjų Kaune | BIRUTĖ MALAŠKEVIČIŪTĖ

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

Redakcijos kolegija:
Dovilė Pukertaitė
Tadas Venskūnas (LŠS vado pavaduotojas,
jaunųjų šaulių vadas)
Irena Šataviejiienė (LŠS išėivijoje šaulė)
Gražvydas Zulanis (CV narys)
Skaidrilė Grigaitė-Mockevičienė (LŠS studentų
korporacijos „Saja“ narė, CV narė)
Gediminas Jankus (CV narys)
Edgaras Diržius (CV narys)

Atstovai užsienyje: LŠS išėivijoje (JAV) J. R. Butkus
Torontas (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis

Viršelio autorius: Vaidotas Okulič-Kazarinas

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą
skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių
nuomone. Rankraščiai negražinami ir nereценzuojami.

Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.
Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Projektą „Stipri valstybė – kritinio proto ar mąstymo diktatūros dilema“ (straipsniai: „Kaip gimsta dezinformacijos mitai“, „XXI a. Pilėnai, arba ar įmanomas lietuviškas *sepuku*“) remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2022 m. skirta 6000 eurų.

LIUKSEMBURGE ĮKURTAS LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS BŪRYS

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKOS: Paulius Klikūnas

Lapkričio 19 dieną, minint Lietuvos kariuomenės atkūrimo 30-metį, Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje gyvenančių pilietiška aktyvių ir patriotiškai nusiteikusių lietuvių bendruomenė susirinko į renginį Liuksemburgo lituanistinėje mokykloje „Avilys“. Iškilmingo renginio tikslas – įkurti Lietuvos šaulių sąjungos Liuksemburgo šaulių būrį.

Lietuvos valstybei ir Lietuvos šaulių sąjungai prisiekė 17 šaulių ir pasižadėjimo žodžius ištare du jaunesni šauliai. Kaip parodė pokario rezistencijos laikotarpis, net ir ne Lietuvos teritorijoje reziduojančioms aktyvioms lietuvių bendruomenėms pavyko nuveikti milžiniškus darbus siekiant ginti valstybės interesus, išlaikyti vienybę ir atsikvoti laisvę. Taigi ir Liuksemburgo šauliams, kaip ir kitiems išėivijoje įkurtiems šaulių padaliniams, numatomas platus sudėtingų ir svarbių veiklų spektras, siekiant toliau saugoti ir stiprinti mūsų valstybingumo pamatus.

1. Kiekvienam prisiekusiajam teko garbė pabučiuoti kovinę vėliavą.

2. Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus sveikina šaulius.

1

2

3. Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius džiaugėsi padidėjusia šaulių šeima ir linkėjo sėkmės šauliškame kelyje.

4. Duodami šaulio priesaiką, šauliai prisiekia būti ištikimi Lietuvos valstybei, ginti ir saugoti jos nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ir konstitucinę santvarką, laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, sąžiningai vykdyti šaulio pareigas.

Ceremonija prasidėjo naujų LŠS narių priesaika ir jaunųjų šaulių pasižadėjimu. Prisiekusiuosius sveikino LR Seimo nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto (NSGK) narys prof. Valdas Rakutis, LR ambasados Belgijos Karalystėje ir Liuksemburgo Didžiąjai Hercogystei konsulas Justas Vaišnoras, Kovo 11-osios akto signatarė, Europos audito rūmų narė Laima Andrikienė, Lietuvių bendruomenės Liuksemburge pirmininkas Aleksandras Čyras, LŠS vadas plk. Albertas Dapkus, LŠS Vytauto Didžiojo 2-osios šaulių rinktinės vadas Vytautas Žymančius.

Vėliau po ceremonijos vyko LR Seimo nario prof. V. Rakučio paskaita apie pilietišką nevyriausybinį organizacijų ir išėivijos vaidmenį Lietuvos gynyboje.

LŠS padaliniai iki šiol veikė Jungtinėse Amerikos Valstijose, Jungtinėje Karalystėje, Kanadoje, Norvegijoje, Šiaurės Airijoje, Vokietijoje. x

3

4

NACIONALINIO SAUGUMO KONFERENCIJA „VALSTYBĖS GYNYBOS VISUOTINUMAS“

„Trimito“ informacija

NUOTRAUKOS: Vaidotas Okulič-Kazarinas, Mantas Petryla, Valdas Kilpys

Šiame Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) organizuota konferencija vyko Vyrauto Didžiojo universiteto (VDU) Didžiojoje salėje. Respublikinės reikšmės renginys po universiteto stogu sukvieta saugumo ekspertus, įvairių statutinių institucijų atstovus, politikus ir nemažai gynybos problematika besidominčių šaulių.

Nacionalinio saugumo konferencija „Valstybės gynybos visuotinumas“ globojo LR Prezidentas Gitanas Nausėda. Natūralu, kad įsiliepsnojus karui Ukrainoje pokalbiai dažnai pasisukdavo apie ten vykstančius įvykius. Įvairiais rakursais apie juos kalbėjo net penki pranešėjai iš kariaujančios šalies.

Konferencija buvo padalyta į tris dalis, kurių kiekviena skirta konkrečiai tematikai: pirmojoje daugiau kalbama apie strateginio lygmens reikalus, antrojoje akcentuotas visuomeninių ir verslo organizacijų vaidmuo visuotinėje gynyboje, o trečioji dedikuota karo Ukrainoje patirtims.

GEOPOLITINIS KONTEKSTAS IR VALSTYBĖS GYNYBOS KONCEPCIJA

Krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus, kaip ir dera, akcentavo tris esminius valstybės gynybinius lygmenis: NATO atgrasymą ir gynybą, stiprias Lietuvos ginkluotąsias pajėgas ir tai, kas buvo šios LŠS organizuotos konferencijos esminė tema – atsparią visuomenę ir visą valstybę.

Pasak viceministro, vienas pagrindinių Rusijos siekių yra skaldyti Aljansą, tačiau šis siekinys duoda priešingų rezultatų. „Pasibaigus Madrido ir artėjant Vilniaus NATO viršūnių susitikimui, Lietuvoje jau turime praktiškai įgyvendinamą NATO priešakinę gynybą. Jei pažiūrėtume, kur NATO yra šiandien ir palygintume su visai nesena praeitimi, Aljansas dabar tikrai atlieka savo prigimtine užduotį“, – sakė krašto apsaugos viceministras.

Skandinavijos šalių ekspertai aptarė regione vyrąjančią geopolitinę padėtį ir iš to išplaukiančius visuotinės gynybos uždavinius. Ats. plk. Johanas Renė akcentavo, kad Suomijos ir Švedijos įstojimas į NATO sukuria naują jėgų pusiausvyrą Šiaurės Europos ir Arkties regione. Pranešėjas pats ilgus metus dirbo

su kariniais projektais, skirtais užtikrinti Europos valstybių karinį pranašumą Baltijos jūros regione.

VISUOTINĖ GYNYBA IR UKRAINOS PAVYZDŽIAI

Šaulys, Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas Andrius Romanovskis akcentavo įvairiapusę verslo paramą kalbant apie nacionalinio lygmens gynybą. Žurnalistas, visuomenės veikėjas Edmundas Jakilaitis pasidalijo praktinėmis patirtimis iš vykdomų pilietinių iniciatyvų patirties. Savivaldybių lygmuo taip pat sulaukė dėmesio – Raseinių rajono savivaldybės meras, šaulys Andrius Bautronis dalijosi patirtimi priimanč pabėgėlius, organizuojant paramą Ukrainai.

Itin nemenką susidomėjimą sukėlė ukrainiečių karių ir teritorinės gynybos atstovų pranešimai, kurie praktiškai įrodė visuotinės gynybos pranašumus. Savanorių patriotinio judėjimo Mariupolyje viena iš įkūrėjų ir pasipriešinimo Rusijos agresijai judėjimo organizatorė Mariia Podybailo pateikė konkrečius pavyzdžius, kaip kovojama su Rusijos raketų atakomis. Jos teigimu, iš pradžių informacija oro gynybos padalinius pasiekdavo decentralizuotai, tačiau vėliau buvo nuspręsta sukurti specialią programėlę mobiliesiems telefonams, kuria realiu laiku pradėti fiksuoti sparnuotųjų raketų skrydžiai. Tai ženkliai padidino oro gynybos efektyvumą.

Ukrainos teritorinės gynybos pajėgų padalinio vadė Yulija Knyhnytska pranešime akcentavo informacinio karo svarbą. Civiliniame gyvenime dirbusi pardavimo srityje karė stebi ir pati veikia informacinę erdvę analizuodama priešiškos pusės memus ir tendencijas. Konferencijos dalyviai galėjo su jais susipažinti. >

1. Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus akcentavo būtinybę į šalies gynybą įtraukti kuo daugiau žmonių.

2

VADO APIBENDRINIMAS

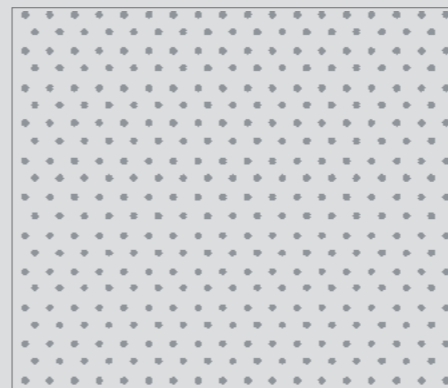
Konferenciją apibendrinęs LŠS vadas plk. Albertas Dapkus deklaravo būtinybę į šalies gynybą įtraukti kuo daugiau žmonių. „Turime kalbėti šia tema, diskutuoti ir ieškoti geriausių galimų būdų, kaip gynybą daryti visuotinę“, – tvirtino vadas.

Jo teigimu, pergalė galima tuomet, kai pasipriešinimo agresijai lyderystė demonstruojama nuo eilinio šalies gyventojų iki valstybės vadovo bendro veikimo prieš bendrą valstybės priešą – okupantą.

„Trūkstanto laiko faktorių eliminavusi nevyriausybinių parama yra lemiamas veiksnys, kurio reikšmės nesugebėjo įvertinti šalis agresorė, todėl ir pati susidūrė su netikėtumo faktoriais. Tai galima drąsiai įvardyti kaip demokratinį visuomenių savigynos ir savisaugos instinkto pergalę prieš nužmogėjusią karo nusikaltėlių kariauną“. – baigdamas konferenciją sakė LŠS vadas. x

3

2. Lietuvos ir Ukrainos ekspertai aptarė ir analizavo Ukrainos patirtis.

3. Diskusijoje buvo dalijamasi Ukrainos patirtimi, kariaujant su šalimi agresore.

4. Buvusi pardavimo vadybininkė, dabar Ukrainos kariuomenės karė, pasidalijo patirtimi, kovojant su priešu dezinformacija.

5. Privatus verslas ir NVO – svarbus visuotinės gynybos dėmuo.

6. Skandinavijos šalių ekspertai aptarė regione vyraujančią geopolitinę padėtį ir iš to išplaukiančius visuotinės gynybos uždavinius.

7. Konferencija tematika pritraukė daug susidomėjusiųjų.

4

5

6

7

VIDMANTAS EITUTIS: „DEBESIS“ GIMĖ IŠ DIDELĖS BAIMĖS“

3

1. Instruktorius demonstruoja savo „firminio“ atsigulimo su ginklu techniką. Tai yra „parašiutininko“ atsigulimas - norint veiksmą atlikti teisingai ir nepatirti traumų, reikia nuolat ir daug treniruotis.

2. Lavinami šaudymo įgūdžiai gulimoje pozicijoje, instruktoriui nurodžius šūvio kryptį valandomis (12, 3, 6, 9).

TEKSTAS: Indrė Makaraitytė
NUOTRAUKOS: Vaidotas Okulič-Kazarinas

„Šešios, dvylika, ant kelių, šešios, keičiam kelj... ropojam... šūvis!“

Girdisi komandos, o nelygiomis eilėmis judantys, komandas garsiai kartojantys ir vos jas spėjantys atlikti šauliai padrikai šūkčioja „bam bam“, imituodami šūvj.

1

2

Komandų daug, naujokų – taip pat. Prakaitas žliaugia, kas jau ir garsiai šnopojuoja. Temsta, pievoje iškritusi šalta rasa, nelabai kas ir matyti – tikrai praverstų koks žiburėlis virš galvos. O instruktorius nepaliauja aiškinti, kad karas vyksta ir tamsoje, ir per lietų, ir sningant. Ir vėl: „Atsipūtėt? Gana. Dvylika, šūvis, dairomės, šešios, šūvis, dairomės!“

Pievoje šaulius vaiko ats. mjr. Vidmantas Eitutis, vienas Lietuvos kariuomenės kūrėjų, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos instruktorius. Jau legendiniu vadinamą „Debesį“ – individualaus judėjimo mūšio lauke mokymus – jis pradėjo dar 2016 metais.

„2014 metais prasidėjo karas Ukrainoje, važinėjau ten, dirbau su kariais. Bet kartu esu ir labai bailus, tad norėjau, kad tų, kurie taip pat bijos kaip aš, būtų daugiau. Juokauju, žinoma. Po 2014 metų Šaulių sąjungą papildė didelis srautas sunerimusių žmonių. Aš tada irgi juos atradau ir supratau, kad čia yra gera dirva tokiai parengčiai diegti“, – pasakoja V. Eitutis.

„Kuo „Debesis“ yra išskirtinis?“ – toliau klausinėju instruktoriaus, nes apie „Debesį“ ir pati žinau tiek pat, kiek gali žinoti naujokas, tuo metu savo kailiu patyręs kol kas tik vieno mėnesio mokymus. Ir pasiskaitęs skrajutę, kuri kviečia į „Debesį“.

„Tuo, kad tai yra nepertraukiama veikla, – aiškina V. Eitutis. – Dabartinė karta – aš ją vadinu „akcijiniais“ – gyvena nuo vienos akcijos iki kitos. Kažką veikia, linksminasi, staiga, žiūrėk, kas nors sugalvoja, kad imkim ir nupirkim „Bayraktar’ą“. Vyksta akcija, visi perka „Bayraktar’ą“. Ši akcija baigiasi, vėl ramu. Tada kas nors kitas dar ką nors sugalvoja ir vėl visi sukyla. O kad visus metus nuosekliai reikėtų tą patį daryti – remti Ukrainą, retas ryžtasi. Reikia akcijos. Turi būti linksmi, su užmoju, kad norėtūsi dalyvauti. Ironizuoju aš čia. Bet „Debesyje“ – kaip sporte, kur reikia sistemingai dirbti, išlaikyti formą. Juk norint žaisti futbolą pirmą išmokstama kamuolį valdyti. Taip ir mūšio lauke.“

Anot instruktoriaus, pirmą mėnesį „Debesyje“ yra gludinami individualūs įgūdžiai. Iš pradžių daug dėmesio skiriama fiziniam rengimui ir ginklo valdymo technikai, o paskui jau eina sudėtingesnės užduotys.

„Po mėnesio jau bus kita dalis – kokiais būdais galima dirbti skyriaus dydžio vienetu, kaip išlaikyti rikiuotę, kaip judėti. Reikalaujama, kad bandydami išlaikyti rikiuotę šauliai nepamirštų individualių įgūdžių“, – aiškina V. Eitutis. Jei užtenka noro, kantrybės ir jėgų pereiti į šį lygį, šauliai treniruojasi reaguoti į priešą, jį pulti, trauktis, apeiti ir kitų elementų. Visas „Debesies“ kursas trunka tris mėnesius.

PAGRINDAS – KANTRYBĖ IR NUOLATINIS KARTOJIMAS

Tai nėra lengvos treniruotės, jei kam atrodo, kad „Debesis“ – viso labo pasibėgiojimas po pievą po porą valandų per savaitę. Naujokai vyresniųjų vadų taip pat perspėjami, kad krūviai šiuose mokymuose „žvėriški“. »

Bet „žvėriški“ tik atrodo.

Ir tikrai nėra neįveikiami. Šaulė Laisvė Pauliukevičiūtė, prisijungusi prie „Debesies“ tik šį rugsėjį, sako, kad kaip mergina vis laukė to momento, kai taps per sunku. Šiandien ji džiaugiasi, kad kol kas taip ir nesulaukė.

„Pirmąkart dalyvavus „Debesies“ pratybose užplūdo jausmas, kad tai gera tikros karo situacijos reprezentacija. Dalyvauja jauni ir pagyvenę, vyrai ir moterys, raumeningi ir su pilvais, bet kiekvieną vienija vienas tikslas. Orams bėjūnt prisiversti dalyvauti vis sunkiau, bet atitinkamai auga satisfakcija tai padarius“, – sako Laisvė.

Iš tikrųjų viskas priklauso nuo to, ar nori ir ar esi pasiruošęs darganoto rudens šeštadienio rytą pasivolioti ant vėsios pievos. Pirmąjį „Debesies“ mėnesį pratybos vyko ketvirtadienio vakarais, bet sparčiai imant temti šauliai renkasi savaitgaliais.

Sunkiausia, kol dar nemoki. Trečią mėnesį, kai nesipainioja „šešios“ su kaire ir dešine, judant ir išgirdus įsakymą gultis nebesipina kojos, „debesis“ yra neapsakomai gera treniruotė. Ir netgi suteikianti nepatirtų įspūdžių – niekada negalvojau, kad net vėlyvą rudenį visa pieva taip galėtų kvėpėti čiobreliais.

Gintaras Čepas iš Ukmergės Vyčio šaulių kuopos, dirbantis policijos pareigūnu, pastebi, kad būtų gerokai sunkiau, jei ne V. Eitučio kantrybę, turbūt didesnė ir už jo kovinę patirtį.

„Instruktorius parodo kiekvieną judesio elementą, paaiškina, kodėl mes taip darome ir kam to reikia, ir, žinoma, kartojam, kartojam, kartojam... Išgirstame ir sužinome daug praktinių patarimų, kaip pasielgti vienoje ar kitoje situacijoje. Mums, šauliams, tai labai vertingos žinios“, – dalijasi įspūdžiais Gintaras.

Jis „Debesyje“ nuo birželio, bet ir toliau retkarčiais atvažiuoja prisiminti įgūdžius ir padėti instruktoriumi su naujokais.

ŠAULIŲ MOTYVACIJĄ REIKIA IŠNAUDOTI

Kodėl dirbate su šauliais, klausiu V. Eitučio, kai kariškiai apskritai šaulių nemato kaip savo partnerių ir vietos jiems vis dar neranda. Be to, ką nėra sunku pastebėti, šaulių fizinis pasirengimas kiekvieno skirtingas, dauguma susirinkusiųjų – tikrai ne jaunuoliai.

Anot V. Eitučio, Šaulių sąjunga – ypatingas Lietuvos turtas. Šaulių motyvacija

3

nepalyginama ne tik su šauktiniais, bet kartais net ir su krašto apsaugos savanoriais.

„Taip, visokių yra ir visokių žmonių visur būna, bet į Šaulių sąjungą ateina dažniausiai labai sėkmingi žmonės. Jie jau padarę karjeras, jie jau pasiekę tai, ką norėjo pasiekti, paauginę vaikus ir dabar skiria savo laiką ir pinigus papildomai veiklai. Ir tokiems motyvuotiems žmonėms reikia sudaryti sąlygas išmokti esminių dalykų, kad juos būtų galima efektyviai įtraukti į valstybės gynimo veiklą“, – sako Lietuvos karo akademijos instruktorius. „Mažose valstybėse, kur mažai žmonių, tokiose kaip Lietuva, kritinė masė tų, kurie gali ją ginti, yra maža. Neišnaudoti šaulių kaip labai motyvuoto resurso, juos nuvilti ir prarasti būtų valstybinis nusikaltimas“, – sako V. Eitutis.

Ir moko jis „Debesyje“ to, ką geriausiai moka, ir kas, instruktoriaus manymu, šiame Rusijos kare prieš Ukrainą dar kartą pasitvirtino.

„Aš pats į karą kaip sovietinis šauktinis po apmokymų buvau išsiųstas į Afganistaną. Nežinau, kaip išgyvenau, bet išmokau, kad individualūs įgūdžiai kare yra esminis dalykas. Kaip jų reikia mūšio lauke, dar geriau parodė šis karas. Dabar daugiausia dėmesio ir investicijų yra skiriama technologijoms, karių gebėjimui dirbti su tomis naujausiomis technologijomis. Bet šitas karas parodė, kad tu iš tikrųjų nieko negali prognozuoti. Ir darsyk patvirtino seną tiesą, kad pėstininkas visų pirma yra šaulys ir net pulkininkas turi mokėti judėti mūšio lauke.“

+ Tai nėra lengvos treniruotės, jei kam atrodo, kad „Debesis“ – viso labo pasibėgiojimas po pievą po porą valandų per savaitę.

Rusija yra didelė, mūsų priešas turi daug gyvos jėgos. Todėl mūsų karys turi būti taip gerai parengtas, kad vienas galėtų atlaikyti priešo šimtą“, – mano V. Eitutis.

V. Eitučio laikas, kantrybė ir darbas su šauliais nenuėina perniek. „Debesies“ pagrindu susiformavo kovinių šaulių būrys 1016, Šventaragio kuopos 6-asis būrys ir kiti koviniai vienetai. Tie, kurie „Debesyje“ treniravosi bent porą metų, save draugiškai vadina „debesėnais“. Per keletą mėnesių vis tiek nubyra grupė, lieka patys ištikimiausi, užsidedę ir užsispyrę ir iš tokių, kaip sako šaulys Audrius Pelanis, susideda geras kolektyvas.

Tinkamus gebėjimus ir savybes „Debesyje“ demonstruojantys šauliai gali būti pakviesti į bendras pratybas su 6-uoju būriu bei tapti šio kovinio vieneto nariais. x

3. Mokymosi procese labai svarbu išsiklausti į instruktoriaus pastabas ir patarimus.

4. Šauliai mokomi užimti skirtingas šaudymo pozicijas ir šaudymo technikas.

5. Instruktorius demonstruoja, kaip sužeistąjį transportuoti iš mūšio lauko.

4

5

KAIP KURIAMI DEZINFORMACIJOS MITAI

Mitai, kaip reiškinys, žmoniją lydi nuo neatmenamų laikų. Archajiniai laikais jais buvo grindžiama visa pasaulėvoka ir pasaulėkūra, mitinė tikrovė, laikyta realesne nei kasdienybė. Mitai buvo tokie svarbūs, kad vieną kartą papasakoti jie tapdavo dogma. Pasikeitė laikai ir archajinė mitinė mąstyseną mūsų kraštuose yra išlaikiusios nebent kaimo močiutės, tačiau ėmė rasti nauja desakralizuotų mitų rūšis.

Mitas nūdienos žmogaus nieko nemoko, nieko nepaaiškina ir siekia iškreipti realybę. Tokie mitai aptinkami pseudomoksluose, ezoterikoje ir propagandoje, kuriuose jie naudojami dezinformacijai skleisti. Turbūt kiekvienas pastebėjome, kiek visokiausių nebūtų dalykų buvo pasakojama apie COVID-19, 5G ir karą Ukrainoje.

Tad šiame straipsnyje pabandydysime apžvelgti pagrindines tokių mitų atsiradimo priežastis. Vienos jų sąmoningos, kitos – neįsisąmonintos. Mitus derėtų skirti nuo melagienų. Nors šie du dezinformacijos elementai gali būti panašūs, savo tikslu jie skirtingi, pavyzdžiui, pandemijos pradžioje paplitusi melagiena apie nuo COVID virusų karstais pripildytas patalpas, savo prigimtimi visiškai skiriasi nuo žinutės apie irakietį, kuris, prasirgęs COVID, surengė pasveikimo vakarėlį ir susirgo dar kartą. Pirmasis atvejis siekia įbauginti, antrasis jau yra urbanistinių mitų tipo įvykis, kuris tiesiog egzistuoja ir nebūtinai turi tikslą bauginti. Taigi, jei neturi įgūdžio atpažinti dezinformacinius mitus, galima pradėti nuo specialistų komentarų, vėliau bandant pačiam identifikuoti, kur mitas, o kur tiesiog melagiena. Per žinias ir praktiką pradėsi atpažinti mito formavimosi elementus. Na, o dabar, manau, pats laikas apžvelgti principus, kurie nulemia dezinformacinių mitų atsiradimą.

Pramanai arba laki fantazija.

Užgimstantys dezinformacijos mitai remiasi pramanais. Tarkime, istorija apie ukrainiečių nukryžiuotą berniuką – visiškas pramanas, rusofašistų mąstyme

TEKSTAS: Gabrielius E. Klimenka

egzistuojanti kaip realus įvykis, yra mitas su siekiniu kelti neapykantą. Žinoma, pačioje pradžioje ši situacija buvo elementari melagiena, tačiau kai ji tapo nebeprisklausoma nuo žiniasklaidos, tapo atskiru dariniu. Kadangi mitais siekiama pagrįsti kokio nors reiškinio egzistavimą, tai ir šiuo atveju egzistuoja siekinys parodyti ukrainiečių žvėriškumą. Rusofašistams, vatnikams ir penktajai kolonai tai veikia, nes fantazija jiems tampa realybe. Jei mitas pristatomas kaip realus faktas, tuomet jis pasiekė savo tikslą. Kad ir kaip būtų liūdna, tokie kludiesiai keliauja iš lūpų į lūpas, neretai apaugdami vis naujomis detalėmis.

Mistifikavimas. Kita dezinformacijos mitų kilimo priežastis yra racionalių reiškinų mistifikavimas. Toks mistifikavimas paprastai kyla dėl vieno ar kito reiškinio nepažinimo arba informacijos apie įvykį trūkumo. Turbūt kiekvienas girdėjęs istorijas apie Ukrainoje veisiamus kovinius paukščius bei gaminamą bakteriologinį ginklą, kuriuo bus naikinami rusai. Racionaliam protui tai savaime suprantama mistifikacija, tačiau tinkamai panaudotas toks mitas gyvuoja rusofašisto sąmonėje ir jam tampa realybe. Čia vėlgi pakanka paprastos žinutės žiniasklaidos priemonėse, o toliau patys žmonės pradeda kurti istorijas tęsinį, sugalvoja

priežastis, ir atsiranda naujas urbanistinis mitas. Bendrame fone jis tikinčio dezinformacija asmens sąmonėje sukuria vienas kitą papildančių istorijų visumą ir visiškai atitraukia asmenį nuo realybės suvokimo ir sumažina racionalaus mąstymo gebėjimus.

Hiperbolizavimas. Šiuo atveju iš paprasto įvykio išpučiama siaubingai didelė, neretai pagražinta arba mistifikuota istorija, kuri keliaudama iš lūpų į lūpas vis labiau apauga naujomis detalėmis. O tokioje terpėje kaip dezinformacija tokių hiperbolizavimų galima rasti labai daug. Tarkime, pandemijos metu plačiai sklindęs mitas apie vakcinų sukeliama autizmą: būta tyrimo, kuris atliktas nekorektiškai ir jau seniai paneigtas, tačiau nupasakojamas hiperbolizuotai, nepaisant realios situacijos.

Faktų iškreipimas. Kaip ir vakcinų sukeliama autizmo atveju, čia remiamasi netiksliais duomenimis arba [ne] sąmoningu faktų iškreipimu. Mitui rasti kartais pakanka ir nežymaus faktų iškreipimo ir atsiranda juo tikinčiųjų, na, o tada belieka laukti, kada jis pasklis visuomenėje ir egzistuos kaip atskiras darinys. Į šią sritį įeina viskas, kur iškreipomi faktai, t. y. vyksta sąmoningas tikro fakto ar įvykio iškreipimas tuo pat metu nuslepiant svarbią duomenų dalį ar tiesiog išgalvotos istorijos pateikiamos kaip tikrai įvykusios situacijos. Tokio faktų iškreipimo pavyzdys galėtų būti Lietuvos istorijos faktų iškreipimas, pradedant mitu, kad Lietuva pati prašėsi į Sovietų Sąjungą, ir baigiant partizanų pateikimu kaip banditų arba tuo, kad Michailas Gorbačiovas dovanojo Lietuvai nepriklausomybę. Tokiuose naratyvuose įprasta faktus apsukti, nuvertinant realius įvykius, tuo pat metu siekiama išryškinti pavienius atvejus paverčiant juos masiniu reiškiniu. Tokiame kontekste lietuviai gali būti pristatomi kaip žydšaudžių tauta, nepaisant to, kad žydų genocide ištis dalyvavo šiek tiek lietuvių, tai yra pavieniai atvejai, o juo labiau suprantant, kad kiekvienoje tautoje esama visokių asmenybių [tiek gerų, tiek blogų, tiek kovojančių prieš, tiek bendradarbiaujančių su okupantais], tokie atvejai nepatvirtina mituose esančių teiginių.

Autoritetas. Kita priežastis yra aklas pasitikėjimas autoritetais. Toks pasitikėjimas gali peraugti ir į asmenybės kultą. Tai matė mūsų tėvai, kai Stalinas buvo kone sudievinatas, tai matome ir dabar – Putino atveju. Tokio asmens kuriama fiktyvi istorija, nekvėstionuojant priimama kaip realus faktas.

Asmeninė patirtis. Kaip žinoma, patirtis visuomet būna subjektyvi. Ji apima tik tavo

paties socialinį burbulą, tad natūralu, jei tavo aplinkoje niekas nemirė nuo COVID, tu gali pradėti tikėti mitu, kad pandemija buvo sugalvota Billo Geitso, kad prakištų savo skiepus nuo ligos, kuri nėra baisesnė už elementarų peršalimą ar gripą. Į šią sritį galėtume įtraukti ir pasakojimus, kurie prasideda žodžiais „Mano vienam draugui nutiko...“ ar pan. Čia taip pat apeliuojama į asmeninę patirtį, tik bėda čia ta, kad modernųjų mitų tyrėjai pastebi, jog, jei pasakojimas prasideda aukščiausių paminėtais žodžiais, paprastai tai būna urbanistinis mitas, kuris su realybe paprastai neturi nieko bendra.

Klaidingos išvados. Tai labai jaučiama dabar karo Ukrainoje kontekste, tai buvo jaučiama ir per pandemiją. Dėl netinkamų prielaidų dėl įvykio ar reiškinio daromos klaidingos išvados, tuomet iš jų randasi naujas dezinformacijos mitas. Neretai pateikiama iškreipta informacija, iš kurios lengvai padaromos dezinformacijai naudingos išvados, tad išeina panašiai kaip tame anekdote: Petriukas padėjo tarakoną ant stalo, tada kumščiu trinkelėjo į stalą. Tarakonas ėmė bėgti. Petriukas nurovė tarakonui kojas ir vėl trinkelėjo per stalą. Tarakonas liko vietoje. Petriuko išvada: tarakonas be kojų negirdi. Tačiau čia didžiausia bėda ne ta, kad padaromos klaidingos išvados, bet ta, kad visuomenė paprastai girdi arba įsimeina tik išvadas, visiškai nesigilindama į tai, kokios prielaidos jas leido suformuoti. Tad ir išeina, kad visuomenėje egzistuoja begalė urbanistinių mitų, pateikiančių vienokią ar kitokią dezinformaciją.

Britų mokslininkai įrodė. Kai kuriose dezinformacijos srityse kartais remiamasi mokslininkų autoritetu, humoristine forma jų paprastai įvardija kaip „britų mokslininkus“. Panagrinęjus, ką jie ten iš tiesų įrodė, mokslininkas arba išgalvotas, arba iškreiptai pateikiami jo atradimai. Žinoma, norint atrasti tokią medžiagą, dažnai reikia paplušėti, na, ir žinoti, kaip veikia mokslinis metodas, gebėti skirti, kaip veikia mokslas, kokie šaltiniai yra autoritetingi, kokie ne. Čia remiamasi žmonių pasitikėjimu ir menku išprusimu. Juk vienetai yra tokių, kurie tikrina kiekvieną išgirstą faktą. Paprastai žmonės priima tai kaip duotybę ir nesigilindami praryja jauką. Toks triukas buvo prasuktas ir su Himalajų druska, kuri atseit buvo mokslininkų ištirta ir esą ją sveikiau vartoti nei paprastą druską, tad jos kaina buvo beprotiškai didelė, tačiau pasipylus kritinio pobūdžio straipsniams paaiškėjo, kad ji savo savybėmis mažai kuo skiriasi nuo bet kokios kitokios druskos.

Satyra. Dezinformacijos mitus gali pagimdyti satyra. Ši priemonė gana paveiki, nes per humorą, gerą emociją, ironiją perduodama žinia greičiau įsirežia į žmogaus atmintį. Žinia įsirežia, bet jos gavimo kontekstas ilgainiui pasimiršta, tad belieka mito sukurtas „faktas“.

Dezinformacijos mitų kūrimo procesas yra sudėtingas ir daugiasluoksnis reiškinys. Šių mitų kūrėjai paprastai duoda pradžią, o jau vėliau patys žmonės platina šią žinią vis labiau ją sumitindami. Dezinformaciniai mitai neretai gimsta iš melagienų, bet tai nėra aksioma, mitas gali užgimti ir savaime, be jokios akivaizdžios priežasties, nes taip veikia visuomenės sąmonė: įdomias, keistas, kažką paneigiančias istorijas mes įsimeiname ir pasakojame kitiems, tad čia norisi atkreipti dėmesį į dar vieną dezinformacinių mitų atsiradimo priežastį.

Apgaulingas demaskavimas. Mes esame įpratę matyti nevykusius Rusijos propagandistų surežisuotus siužetus, o ypač bandymus juos demaskuoti. Čia kaip pavyzdys galėtų būti melagiena apie Ukrainos teroristus, pas kuriuos, anot siužeto, buvo rastos SIM kortelės, o demaskuojant siužete buvo atkreiptas dėmesys, kad vietoje SIM kortelių kažkoks nevykėlis propagandos kūrėjas padėjo diskus su kompiuteriniu žaidimu „Sims“. Taigi, jei mes esame įpratę į Rusijos propagandą žiūrėti kritiškai, stebėdami demaskavimą mes neretai išjungiamo savo kritinį mąstymą, ir tuo puikiai gali pasinaudoti priešiškos pajėgos. Norint perteikti vieną ar kitą naratyvą, tereikia norimą turinį dėti į apgaulingą demaskavimą.

Taigi, norint netapti dezinformacijos mitų skleidėju, reikia nuolat informaciją tikrinti, o ypač jei ja ketini dalytis su kitais socialiniuose tinkluose, vesdamas paskaitas, sėdėdamas kavinėje ar vakarėlyje su draugais. Dezinformacijos atpažinimas yra be galo sudėtingas darbas, reikalaujantis ne tik žinių, bet ir įgūdžių bei charakterio savybių. Ir nors turbūt nė vienas nesame apsaugotas nuo dezinformacijos mitų, nes nebūdami kokios nors srities specialistais kiekvienas turime apie tas sritis netikrų ir sumitintų žinių, tačiau bent jau savo artimoje aplinkoje tikrai galime sumažinti tokių mitų sklaidą. Žodžiu, skaitykite Orwellą ir viskas bus daug paprasčiau. x

4

XXI A. PILĖNAI, ARBA AR ĮMANOMAS LIETUVIŠKAS SEPUKU?

TEKSTAS IR NUOTRAUKA: Valdas Kilpys

Ne kartą esu kalbinęs beprotišką drąsą demonstravusius žmones. Tuos, kurie ėjo į kovą aiškiai suvokdami, kad gali gerai nesibaigti. Paklausti, kas juos drąsino lemtingų sprendimų metu, didžioji dauguma atsakydavo, kad patys nežino. Ir dar atradau vienijantį tuos žmones teiginį: dažnai pačios aplinkybės sukuria didvyrus, o pagrindiniai gražių dalykų kalbėtojai ir deklaruotojai lieka kažkur šalia...

PSICHOLOGAI TVIRTINA, KAD...

Bijoti yra normalu. Žmogus taip sutvarkytas, kad baimė apsaugotų nuo pavojingų sprendimų. Tai yra gamtos žmogui įdiegtas saugiklis. Problemos prasideda tada, kai bijoma baimės. Dar baisiau yra bijoti mirties ir nuolat apie tai galvoti. Tai gana populiarī fobija, kuri vadinasi tanatofobija. Jos veikiamas asmuo apie pasiaukojimą dėl tėvynės nemąsto. Jam apskritai sunkiai sekasi mąstyti.

Daug žymių žmonių, tarkime, garsus komikas ir komedijų režisierius Woody Allenas, ją turi. Viskas prasideda nuo nerimo (jo dabartiniu metu nestinga niekam). Protas nerimą pasiima už psichinį mąstysenos pagrindą ir prie jo pradeda „kabinti“ įvairius pateisinimus. O jie sukelia aiškesnes baimes. Įsisuka vėdingas ratas.

5

Bijoti yra normalu. Žmogus taip sutvarkytas, kad baimė apsaugotų nuo pavojingų sprendimų. Tai yra gamtos žmogui įdiegtas saugiklis.

1. Pilėnus menant.

Taip vystosi tanatofobija – įkyrios mintys apie mirtį pramaišiu su baimės jausmu. Kartais jis yra nuolatinis, kartais paaštrėja lyg priepuolis. Panirus į negatyvios informacijos srautą (juk stebite, kas vyksta Ukrainoje, tiesa?) tokių priepuolių gali padažnėti.

Taigi, pasiaiškinus baimės mirtį radimosi mechanizmą, galima pabandyti jos atsikratyti vykdant priešingą minties judesį. Norėdami susitvarkyti su savo mirties baime, turite pradėti ne nuo minčių slopinimo, ne nuo baimių vengimo, o nuo bendro nesaugumo jausmo, tiksliau sakant, nerimo, kurį išgyvenate sielos gilumoje, stebėjimo. Kai jo neliks, bus galima pradėti mąstyti apie tai, ar atiduotumėte savo gyvybę už Lietuvą...

GYVENTI AR MIRTI? ISTORIJS PAMOKOS

Sovietmečiu svetimos ideologijos jaukiami lietuvių protai neišvengiamai vertė atsakyti į klausimą, kas vertingiau – mirti už tėvynę ar už ją gyventi? Pasibaigus ginkluotai partizaninei kovai, Lietuvoje likę rezistentai okupacijos metu nuolat privalėjo išspręsti dilemą: leistis į kompromisus ir išlikti ar užimti radikalią rezistencinę poziciją būti pasmerktiems mirčiai, izoliacijai, tylai?

Filosofas Leonidas Donskis teigia, kad išlikti ištikimiems sau buvo be galo sunku. Pradžioje, stalininių represijų metu, buvo svarbus fizinis išlikimas. Vėliau prievarta įgijo subtilesnių formų. Sistemoje atsirado daugiau cinizmo. Atsirado galimybė papirkti žmogų, jį suvedžioti. Jam buvo žadamas minimalus komfortas, galimybės šeimai civilizuotiau gyventi, geresni rūbai, kokybiškesnės prekės, stabilesnė situacija.

Siekdami menamo „stabilumo“ (arba jau minėto nerimo įveikimo) žmonės rinkdavosi sistemos primetamą žaidimą. Jo taisyklės paprastos: niekas nereikalauja, kad būtų nepriekaištingas ideologinis sistemos palaikytojas, tačiau privalai būti „savo vietoje“, neišsiokti. Toks visuotinis supratimas, kai dauguma suvokia meluoją, bet niekas to garsiai nepasako.

Baimė buvo tobulas ir visa apimantis sovietų ginklas kovoje su kitaminčiais. Įdomu tai, kad net tie, kurie atstovavo šiai keistai, niekaip galo negaunančiai ideologijai, patys buvo ne drąsuoliai. Aplinka buvo persmelkta paranojos. Tačiau buvo ir tų, kurie aukojosi.

Kas juos tai skatino daryti?

MOTYVACIJŲ DĖLIONĖ: KADA KOVOJAMA IKI MIRTIES

Mičigano universiteto profesorius, antropologas Scottas Atranas kartu su savo kolegomis tyrė įvairių radikalių teroristinių organizacijų (ISIS, kurdų kovotojų ir kt.) narių pažiūras ir bandė išsiaiškinti, kas juos verčia dėl idėjos nebijoti net mirties.

Tyrėjų grupei pavyko išskirti du pagrindinius komponentus, lemiančius tiek IS kovotojų, tiek prieš juos nusiteikusiuju motyvaciją. Štai jie:

1. Tikėjimas savo klasikiniu pavidalu. Tik turintis beatodairišką atsavidimą šventoms ar / ir religinėms vertybėms gali eiti iki galo. Kitaip tariant, ideologija turi turėti kažkokį anapusinį dėmenį. Netikintis žmogus gyvybės už idealus neaukos.

2. Priklausymas stipriai ir vieningai bendruomenei. Pasiryžimas eiti iki galo tiesiogiai priklauso nuo iš kitų bendruomenės narių sklindančio dvasinės stiprybės kiekio. Kai jauti, kad tavęs nepaliks, neišduos ir neapgaus, eini iki galo.

Taigi šventos, religinės vertybės ir iš bendražygių sklindanti dvasios stiprybė ir yra ta varomoji jėga, genanti tiek teroristus, tiek už gėrį besikaunančius kovotojus. Regis, jos nestigo ir Pilėnų karžygiams, kurie nepasidavė, kovojo ir žuvo. Drauge.

Būtų visiškai natūralu paklausti, kiek dabar to esama Lietuvoje? Gal net nepakenktų rimta mokslinė studija?

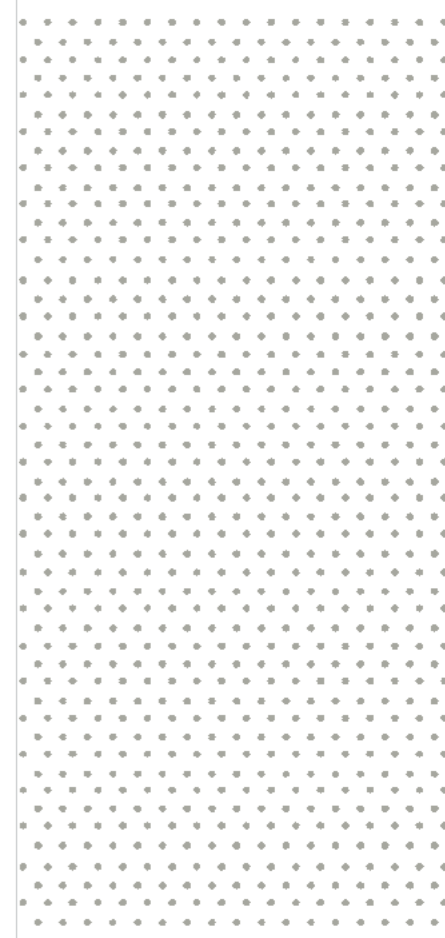
PERGALĘ LEMIA NE JĖGA

Išsiaiškinus pagrindinius bendrus psichologinius bruožus, skatinančius kovoti ir žūti dėl idealo, klausimą, ar

įmanomi būtų XXI amžiaus Pilėnai, palikime atvirą. Tačiau visiškai suprantama, kad dabarties žmogus savo gyvenimą stato ant kitokių vertybių nei senieji Pilėnų kovotojai ar bunkeriuose susisprogdindavę laisvės kovotojai. Ką jau kalbėti apie savanorišką samurajaus pasiryžimą pasidaryti *sepuku* (pas mus dažnas šį ritualą ne visai teisingai vadina *charakiri*).

Visuotinis Vakarų civilizacijos žmonių įsitikinimas, kad pergalę lemia jėgos ir technologijų kiekis, ne kartą buvo paneigtas konkrečių ginkluotų konfliktų atvejais (pavyzdžiui, Afganistane). Regis, kad priimant pagrįstus sprendimus, susijusius su Lietuvos saugumo politika, vertėtų dar kartą permąstyti švietimo sistemos problemas, dorinio auklėjimo reikalus ir tiesiog kiekvieno piliečio poreikį jaustis reikšmingam valstybėje.

Nes būtent tai lemia žmonių apsisprendimą, ką privalo daryti pavojaus akivaizdoje. Juk ryžtą kovoti ir aukotis dažniausiai lemia ne už priešų didesnės fizinės galios, o dvasinės tvirtybės teikiamas pranašumas. x

1

JAUNŪJŲ ŠAULIŲ ASAMBLĖJA – GALIMYBĖ TOBULĖTI

TEKSTAS: Karolina Kinderytė
NUOTRAUKOS: Modestas Klimas

6

1. Jaunųjų šaulių asamblėjos dalyviai darbo grupėse mokėsi rengti projektus.

2. Jaunųjų šaulių asamblėjos svečias - LK Strateginės komunikacijos departamento atstovas mjr. Tomas Tauginas.

Jaunųjų šaulių asamblėja šiemet vyko Gen. P. Plechavičiaus kadetų licėjuje lapkričio 4–6 dienomis. Asamblėjos veiklos ir paskaitų temos buvo organizuojamos atsižvelgiant į dabartinę situaciją Ukrainoje, kuri įrodo, kad dabarties karas stipriai keičiasi – yra naudojamos naujausios technologijos, gynybos industrija auga.

Jaunieji šauliai turėjo galimybę daugiau sužinoti apie karo technologijų industriją, nekinetines operacijas, išmokti rašyti projektus, tobulino savo kompetencijas. Kaip sekėsi jaunesiems šauliams, teiravomės Tauro Lankelio ir Elzės Navikaitės.

KARO TEMA JAUNIMUI ĮDOMI

Pentktadienio vakarą pradėjo Šaulių sąjungos studentų korporacijos „Saja“ sendraugis kpt. Romas Jonaitis. Jis pasakojo ir su jaunimu diskutavo apie karą Ukrainoje. Pasak jaunojo šaulio T. Lankelio, tokia Asamblėjos pradžia tikrai paliko įspūdį. Nors jaunasis šaulys teigė, kad nuosekliai stebi įvykius Ukrainoje ir nemažai lektoriaus pasakytų minčių buvo žinomos, buvo įdomu sužinoti, kaip sekasi Lietuvos savanoriams.

Ar Lietuvos jaunimas domisi karu? Jaunieji šauliai domisi. „Anksčiau negalėjau nė pagalvoti apie susitaikymą su šia klaukia, nauja realybe, bet juk susitaikymas nereiškia abejingumo... Mes ir toliau turime remti, padėti Ukrainai. Tai be galo svarbu“, – mintimis dalijosi jaunoji šaulė Elzė. Pasak jos, jaunieji šauliai atidžiai seka naujienas, informacija dalijasi tarpusavyje. Prie paramos stengiasi prisidėti įvairiais būdais: savanoriauja, piną tinklus ar renka reikalingus daiktus. Situaciją jaunimas vertina realistiškai, Elzė tikisi, kad kritiniu momentu, jeigu prireiktų, niekam nekils abejonių ginti savąjį kraštą.

„Sajos“ sendraugis teigia, kad apie Ukrainą šnekėti svarbu dėl dažnai kartojamo fakto – šalis kovoja ne tik už save, bet ir už visos Europos, gal net ir pasaulio, ateitį. „Jei leisime agresoriui laimėti – ne tik Putinas, bet ir kiti įvairaus plauko diktatoriai turės pagrindą siekti savo tikslų. Tokiu atveju būtų atverta savotiška Pandoros skrynia, o kur tai nuvestų pasaulį, nežinia. Atsakomybė tenka ne tik Ukrainai, bet ir mums visiems, nepaisant to, kiek mums metų ar kokios specialybės atstovai esame, kantriai remdami Ukrainos kovą dar galime iš šios skrynios besiveržiančius demonus suvartyti atgal. Tai visų mūsų pareiga“, – jaunesiems šauliams kalbėjo R. Jonaitis.

PAVOJAI INTERNETE – JAUNŪJŲ ŠAULIŲ PATIRTYS

Šeštadienis Jaunųjų šaulių asamblėjoje visada būna aktyviausia diena. Ryte svečiuose apsilankė ir apie informacinę aplinką bei jos grėsmes su jaunimu kalbėjosi LK Strateginės komunikacijos departamento atstovas mjr. Tomas Tauginas. Tauro ir Elzės pasiteiravome, ar jie yra susidūrę su pavojais internete. Pasak jaunųjų šaulių, dėl informacijos

2

trūkumo, kaip elgtis internete, teko stoti akistaton su pavojais internete, ir ne kartą. Paskaitos metu jaunasis šaulys Taurus sužinojo, kaip sklinda dezinformacija, propaganda. „Šiuos dalykus reikia žinoti kiekvienam, nes bet kas nesusipažinęs gali įsitraukti į apgavystės ir melagienų internete ratą“, – teigia Taurus. Elzė pritaria, kad pavojus internete tyko nuolatos nuo įvairiausių virusų iki internetinių sukčių ar propagandos. „Man buvo nauja ir netikėta, kaip teroristinės valstybės sugeba paslėpti savo nusikaltimus, sušvelninti savo vardą pasitelkę garsias įmones, logotipus, emocijas“, – nuostabos neslėpė Elzė. Mergina mano, kad labai svarbu tikrinti informaciją, ne tik tai, kas ir kaip parašyta, bet ir tai, kas, kokiu tikslu tai darė.

BEPILOČIAI ORLAIVIAI

Bepiločių orlaivių panaudojimo galimybės, fotogrametrijos panaudojimas kariuomenėje, žvalgybiniais dronai – tema, kuri nepaliko abejingų. Visa tai jaunimui pasakojo Lietuvos bepiločių orlaivių naudotojų asociacijos atstovas Antanas Gedvilas. „Paskaita buvo labai įdomi, galvoje sukosi idėjos, ką galima dar padaryti“, – svarstė Taurus. Jaunieji šauliai juokavo, kad valdyti droną baisu, nes jeigu ne taip pasuksi, ne tą mygtuką paspausi, jis gali nukristi. Elzė prisiminė linksmą nutikimą, kai vasaros stovykloje dronus panaudojo vandens balionėliams pervežti ir mėtyti. „Jaunimui tokios paskaitos yra labai įdomios, nes dronus gali išbandyti praktiškai, o tai, ką išmokai, lengvai gali panaudoti ateityje, ypač gyvendamas XXI, technologijų, amžiuje“, – tokia paskaita džiaugėsi jaunoji šaulė.

PROJEKTŲ RAŠYMAS – NAUINGA PATIRTIS

Svarbiausią stovyklos dieną vainikavo projektų rašymas, o su projektų rengimo pagrindais supažindino Germantė Bartkutė. Asamblėjos dalyviai turėjo parengti projektą, kuris padėtų susidoroti su iš anksto pateikta simuliacija, susijusia su dezinformacija, propaganda regioniniu lygmeniu. Jaunasis šaulys Taurus pasakoja, kad pats rašymas buvo tikrai intensyvus, norint parašyti tiksliai, reikia daug domėtis, aiškintis, sužinoti, sekti aktualias naujienas. Jis mano, kad lektorės pasiūlyta tema, susijusi su melagienomis, dezinformacija, buvo labai tinkama šių dienų kontekste. Rašydami projektus, jaunieji šauliai galėjo įvertinti savo kompetencijas, išbandyti savas jėgas, dalytis žiniomis, mintimis, idėjomis su kitais jaunaisiais šauliais. Jaunoji šaulė Elzė sako, kad jai su projektų rašymu dar nebuvo tekę susidurti, o visa tai pirmą kartą girdint nebuvo labai lengva suprasti. Tai nauja, naudinga patirtis, kuri išveda iš komforto zonos, leidžia išbandyti savas jėgas, ugdo atsakomybės jausmą, valią ir kūrybiškumą. Elzė džiaugiasi sukaupta patirtimi ir žino, kad jei ateityje būtų poreikis rašyti projektą, jau būtų sukaupta šiek tiek patirties, išmokytų pamokų, padarytų išvadų, kur galima patobulėti, sukuriant geriausią sprendimą situacijai. x

TCCC, ARBA NUKENTĖJUSIOJO KORTELĖ

TACTICAL COMBAT CASUALTY CARE (TCCC) CARD

BATTLE ROSTER #: _____
EVAC: Urgent Priority Routine

NAME (Last, First): _____ **LAST 4:** _____
GENDER: M F **DATE** (DD-MMM-YY): _____ **TIME:** _____
SERVICE: _____ **UNIT:** _____ **ALLERGIES:** _____

Mechanism of Injury: (X all that apply)
 Artillery Blunt Burn Fall Grenade GSW IED
 Landmine MVC RPG Other: _____

Injury: (Mark injuries with an X)

TQ: R Arm
 TYPE: _____
 TIME: _____

TQ: L Arm
 TYPE: _____
 TIME: _____

TQ: R Leg
 TYPE: _____
 TIME: _____

TQ: L Leg
 TYPE: _____
 TIME: _____

Signs & Symptoms: (Fill in the blank)

Time				
Pulse (Rate & Location)				
Blood Pressure	/	/	/	/
Respiratory Rate				
Pulse Ox % O2 Sat				
AVPU				
Pain Scale (0-10)				

DD Form 1380, JUN 2014 TCCC CARD

BATTLE ROSTER #: _____
EVAC: Urgent Priority Routine

Treatments: (X all that apply, and fill in the blank) **Type**

C: TQ- Extremity Junctional Truncal _____
 Dressing- Hemostatic Pressure Other _____

A: Intact NPA CRIC ET-Tube SGA _____

B: O2 Needle-D Chest-Tube Chest-Seal _____

C:

	Name	Volume	Route	Time
Fluid				
Blood Product				

MEDS:

	Name	Dose	Route	Time
Analgesic (e.g., Ketamine, Fentanyl, Morphine)				
Antibiotic (e.g., Moxifloxacin, Ertapenem)				
Other (e.g., TXA)				

OTHER: Combat-Pill-Pack Eye-Shield (R L) Splint
 Hypothermia-Prevention Type: _____

NOTES:

FIRST RESPONDER
NAME (Last, First): _____ **LAST 4:** _____

DD Form 1380, JUN 2014 (Back) TCCC CARD

1 dalis – dokumentinė dalis. Didžiąją šios kortelės dalį turi užpildyti pats karys, nes būtent jo turimą kortelę naudos pagalbos teikėjas.

Pačiame viršuje nurodomas kortelės numeris, kuris susideda iš pirmosios vardo ir pavardės raidės, bei 4 paskutinių asmens kodo skaičių arba kito išduoto specialaus numerio.

Žemiau yra užrašoma pavardė ir vardas, toliau nurodomi 4 paskutiniai asmens kodo skaičiai (kitur gali būti naudojami specialiai išduoti numeriai kiekvienam kariui), pažymima lytis, tarnybos vieta ir vienetas.

Svarbus punktas yra vieta alergijoms nurodyti, čia reikalinga pažymėti medikamentus ar medžiagas, kurios gali būti naudojamos teikiant pagalbą ir sukelti papildomų bei nereikalingų sveikatos problemų sužeistajam.

Data bei evakuacijos skubumas paliekami pildyti gelbėtojui. Skubumą galima išskirti taip: skubus, kai pagalba turi būti suteikta per mažiau nei valandą, prioritetingas – mažiau nei per 4 valandas, o rutininis arba neskubus – per 24 valandas.

2 dalyje pateikiama informacija apie tai, kas nutiko sužeistajam.

Pirmiausia nurodoma, koks mechanizmas sukėlė sužeidimą ar sužeidimus: gal tai buvo artilerijos sukeltas sužeidimas, buka trauma, nudegimas, kritimas, granata, šautinė žaizda, improvizuotas sprogstamasis užtaisas, prieštankinė mina, mechaninių transporto priemonių susidūrimas, raketomis varoma granata ar kita. Žymėjimas nurodomas X ženklų ir juo gali būti žymima daugiau nei vienas mechanizmas.

Žemiau pateiktame žmogaus kūno priekinės ir galinės dalies vaizde reikalinga nurodyti, kurioje vietoje yra anksčiau pažymėtų mechanizmų sukelti sužeidimai. Jie taip pat žymimi X ženklų, išskyrus nudegimus, kurių atveju apibrėžiamas nudegimo plotas. Jei sužeidimų yra daugiau nei vienas, patartina nuo sužeidimo mechanizmo nuvesti rodykles prie tam tikros kūno vietos.

Turniketai gali būti žymimi ant galūnių paprastais brūkšniais ir atitinkamai į tam skirtas vietas šalia įrašoma turniketo uždėjimo laikas bei tipas.

3 dalis – gyvybinių rodiklių registravimas ir jų kaitos stebėjimas.

Iš viso yra išvardyti 6 rodikliai, kuriuos svarbu nurodyti, tačiau jų vertinimas priklauso nuo gelbėtojo kompetencijos. Pulsą, kvėpavimo dažnį, skausmo vertinimą balais (nuo 1 iki 10) bei sąmonės vertinimą [AVPU] gali atlikti dauguma karių. Tačiau išmatuoti arterinio kraujo prisotinimą deguonies ar arterinį kraujo spaudimą gali ne visi dėl priemonių stygiaus.

Visi rodikliai rašomi skaičiais, išskyrus AVPU skalės vertinimą, kuris žymimas raide: A – reaguoja, V – reaguoja į žodines komandas, P – reaguoja į skausmą, U – nereaguoja.

Šie rodikliai vertinami ne vieną kartą tam, kad būtų stebima jų dinamika, todėl viršuje palikta atskira grafa, kurioje žymimas laikas.

4 dalis yra keli punktai, kur taip pat kaip ir pirmoje pusėje užrašomas kortelės numeris (pirmos vardo ir pavardės raidės bei 4 asmens kodo paskutiniai skaičiai ar tam skirtas specialus numeris) ir pažymimas evakuacijos skubumas.

5 dalis reikalauja nurodyti, koks gydymas buvo atliktas.

Pirmiausia yra pateikiama C raidė, kuri nurodo galimus veiksmus, skirtus kraujavimui stabdyti. Jei buvo uždėtas turniketas, pažymima X ženklų, kur tiksliai buvo dėtas – ant galūnių, jungties vietų ir / ar korpuso. Jei buvo atliekamas žaizdos tvarstymas, X ženklų žymimi galimi variantai: naudotas hemostatinis, spaudžiamasis ir / ar kitoks tvarstis.

A raidė yra atsakinga už veiksmus, atliktus kvėpavimo takų pereinamumui užtikrinti. Tačiau jie gali būti nepažeisti ir tokiu atveju žymima – „intact“. Tačiau gali būti įvestas nazofaringinis vamzdelis, atlikta krikotirotomija, įvestas endotrachėjinis vamzdelis, gerklų kaukė.

B raidė skirta veiksams, atliktiems esant krūtinės sužalojimui, kvėpavimo nepakankamumui ar kitoms su tuo susijusioms problemoms spręsti. Tai gali būti deguonies tiekimas, dekompresinė adata, drenavimas ar orui nelaidus tvarstis krūtinės sužalojimams.

Pateiktoje lentelėje nurodomi kraujo produktai, kurie buvo naudojami (pavadinimas, kiekis, koku būdu tiekta ir laikas). Pavyzdžiui, eritrocitų masė, 500 ml, intraveniniu keliu, 12:01.

6 dalis – medikamentai.

Medikamentų lentelė yra suskirstyta į 3 skirtingas grafas ir prašo nurodyti, kokie analgetikai, antibiotikai ir galiausiai kokie kiti medikamentai buvo duoti sužeistajam.

Žemiau lentelės pateikiama, kas dar gali būti papildomai atlikta: duotas kario medikamentų paketas (jame yra 2 tabletės paracetamolio, 1 tabletė meloksikamo ir 1 tabletė moksifloksacino), akies dangtelis (kairė ar dešinė akis), įtvarai, hipotermijos prevencijai naudotos priemonės ir jų tipas (aktyvus ar pasyvus).

7 dalis – užrašai. Čia rašoma viskas, ko nebuvo galima pažymėti duotose grafose ir kas pagalbos teikėjui atrodo svarbu.

8 dalyje pasirašo pirmasis, teikęs pagalbą, nurodydamas savo pavardę, vardą ir paskutinius 4 asmens kodo skaičius ar specialų numerį, kuris jam priskirtas. x

7

TEKSTAS: Laura Gaidelytė

TCCC, arba nukentėjusiojo kortelė yra svarbi teikiant pagalbą. Būtent dėl jos informacija yra perduodama tolesnėms pagalbos teikimo grandims ir palengvinamas specialistų darbas.

Iš viso kortelę galima padalyti į aštuonias dalis, kurios bus aptariamoms atskirai.

GERAS LAUŽAS KAULŲ NELAUŽO

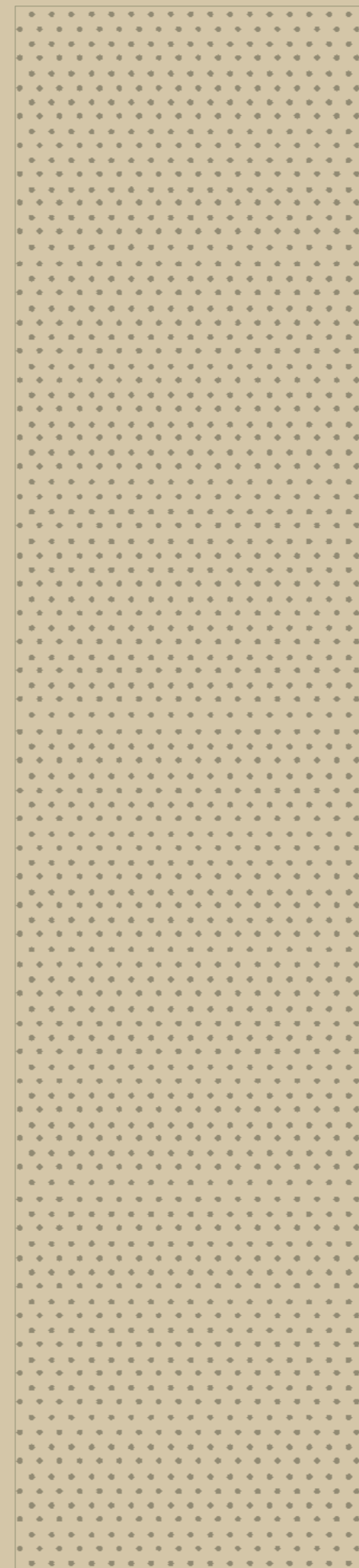
TEKSTAS: Gabriėlius E. Klimenka,
Eduardas Klimenka
#Išgyvenimo_akademija_KlimEndka

NUOTRAUKOS:

Gabriėlius E. Klimenka,
Eduardas Klimenka,
Valdas Kilpys

Gebėjimas įžiebtį ugnį yra vienas pagrindinių įgūdžių, kuriuos reikia ugdyti ir puoselėti kiekvienam, mėgstančiam leisti laiką gamtoje. Ne be reikalo šis įgūdis prieš tūkstančius metų gyvūną pavertė žmogumi. Įdegtį ugnį mes galime pasigaminti valgyti, užvirinti ir taip dezinfekuoti vandenį, išsidžiovinti sušlapusius drabužius bei daiktus, sušilti šaltais vakarais, esant pavojui pasiųsti pagalbos signalą, galiausiai tiesiog sukurti draugišką aplinką ir smagiai pavakaroti prie laužo. Uždegtį ugnį, ko gero, geba kiekvienas, tačiau retas kuris ją uždegtų po ranka neturėdamas taip pamėgto degiojo skysčio. Taip pat retas kuris moka atsakingai elgtis su ugnimi ir pamiršta, kad ji nuostabus, tačiau pavojingas draugas.

8

Didžioji dalis miško gaisrų kyla dėl netyčinio padegimo. Kartais atrodo, kad ugnis tiesiog taip ir ieško, kaip ištrūkti ir viską aplinkui karštai apglėbti. Tokių atvejų esame prisiziūrėję ne vieną ir ne du: vienas laužą dega ant samanų, kitas palieka rusenančias žarijas ir išvažiuoja namo... Gerai, jei viskas baigiasi sėkmingai, tačiau gali nutikti ir taip, kad neturėsi kur grįžti. Tačiau egzistuoja toks paradoksas: kai ugnies labiausiai reikia, ji kaip tyčia nenori degti. Tam, kad išgautume ir palaikytume ugnį, turime turėti tam tikrų įgūdžių, tam tikrų žinių, tam tikrų įrankių ir tam tikrų medžiagų.

UGNIES TRIKAMPIS

Ugnies trikampiui paprastai vadinami trys pagrindiniai veiksniai, be kurių ugnies įdegimas yra neįmanomas. Tai – karštis, deguonis, kuras. Jeigu vieno iš šių elementų trūksta, nebus ir ugnies. Kiek mažiau dramatiškame scenarijuje ugnies išgavimas bus apsunkintas. Drėgnu oru ar lyjant laužą uždegti bus sunkiau nei saulėtą dieną. Šlapia mediena ne tik prastai dega, bet ir suformuoja milžinišką dūmų kiekį, kurie neretai paprasčiausiai uždusina bandančią įsižiebtį ugnį, o nelaimėlių ugnies įdegėjų priverčia kosėti springstant dūmais, graužia akis, o grįžus į civilizaciją dar ilgai lydį laužo kvapu. Sušlapusio degtuko neįmanoma uždegti, neretai net išdžiovinatas jis taip ir lieka pagaliuku su ruda galvute ir nebeatlieka savo funkcijos. Tam tikros medžiagos prasčiau įsideda esant minusinei temperatūrai, kitos, rodos, turėtų degti, tačiau nedega. Per stiprus vėjas užpučia silpną liepsną, o netinkamas kuro pasirinkimas gali kainuoti gyvybę ir pan.

Svarbu išlaikyti pusiausvyrą tarp ugnies trikampio elementų. Žinoma, eiliniai turistai, bekurdami laužą, apie tai retai kada susimąsto. Tačiau kitąkart, kai laužo niekaip nepavyks užkurti, pabandykite pamąstyti, kodėl jūsų ugnies trikampis yra apskritas ar keturkampis.

ĮRANKIAI

Tai ne reklama, tačiau panašu, kad rūkaliai turi didesnę tikimybę išsigelbėti patekę į ekstremalią situaciją. Žinoma, ne dėl to, kad rūkyta mėsa ilgiau negenda, o paprasčiausiai todėl, kad jų kišenėje visuomet yra žiebtuvėlis arba degtukai. Ar pažįstate daug nerūkančių žmonių, kurie visuomet turi žiebtuvėlį? Aš asmeniškai pažįstu tik vieną, o brolis – porą. Rūkaliai taip pat yra „atidirbę ranką“ įdegant degtukus, ne kartą matėme, kaip vienu degtuku rūkalius profesionalas prideda cigaretę per liūtį arba pučiant stipriam vėjui.

Tačiau primename – rūkymas labai kenkia jūsų sveikatai. O jeigu kokį kartą tau, rūkaliau, tai išgelbės gyvybę, nepamiršk, kad būtent tai tave ilgainiui ir nugalabys. Na, o jei ir nerūkote, tada vis tiek būtų geras įprotis visada turėti ugnies.

Visuomet keliaujant pravartu turėti bent keletą ugnies šaltinių. Jau minėtas žiebtuvėlis yra gerokai pranašesnis už buitinius degtukus. Eidamas į žygį pasiimk bent porą žiebtuvėlių, kuriuos patartina laikyti skirtingose vietose. Pavyzdžiui, kišenėje ir išgyvenimo rinkinyje. Sušlapęs žiebtuvėlis paprastai labai greitai atgauna visas savo savybes. Esu net kartą išskalbęs žiebtuvėlį kartu su savo žygio kelnėmis. Tai nė kiek jo nepagadino. Žiebtuvėlis yra paprasta, pigi ir labai efektyvi priemonė.

Skeltuvas. Jau esame rašę apie šio įrankio nepamainomą vaidmenį lauko sąlygomis. Juo galima uždegti šimtus laužų, o išmaniose rankose – ir tūkstančius. Jis visiškai nebijo vandens, kibirkštį gali išgauti vos ištraukęs iš balos. Kibirkščių kaitra viršija 600 laipsnių, to pakanka, kad uždengtum didžiąją dalį degančių daiktų. Teko ir bengališkąją ugnelę juo pridegti! Mūsų rekordas – 9 sekundės, o tai bent dvigubai greičiau nei žiebtuvėliu.

Ugnies šaltinių arsenalą galima praplėsti iki įvairiausių buitinių, tradicinių, istorinių ir net egzotiškų priemonių. Tačiau ne įrankių gausa garantuoja sėkmingą ugnies užkūrimą, o mokėjimas šiais įrankiais naudotis. Nustebino, kad esama žmonių, kurie nežino, kad su didinamuoju stiklu galima supleškinti trobą. Šimtai žmonių bando išgauti kibirkštį daužydami du titnago gabalus vienas į kitą, ir jiems nieko nepavyksta, nes tai neįmanoma. Ne kiekvienas žino, kad kaubojiškas būdas degtuką įdegti nuo bato yra Holivudom triukas. Trumpai tariant, tam, kad naudotum bet kokį įrankį, reikia išmokyti juo naudotis, nes vien teorinis žinojimas, kad kažkas įmanoma, to nepaverčia įgūdžiu. »

1. Uždegti ugnį, ko gero, geba kiekvienas, tačiau retas kuris tai sugeba padaryti po ranka neturėdamas degiojo skysčio.

KURAS

Medžiagų pasirinkimas lems, ar tau pavyks uždegti ugnį, ar ne. Tam, kad laužas pavyktų, reikia trijų komponentų: šapelio, šakelės, pagalio. Viena ar kita forma laužą visuomet sudaro šie trys elementai.

Apie itin efektyvias prakurų formas jau esame rašę anksčiau, tad šį kartą sąmoningai nekalbėsime apie prakurus. Čia pakaks kiek tiksliau apibrėžti, kas tai yra. Tai pati laužo širdis, nuo kurios laužas įgauna gyvenimą. Tai turi būti itin degi medžiaga, gebanti pagauti ir nebepaleisti menkiausios kibirkšties. Tačiau kibirkštis – dar ne ugnis ir ji gali bet kada užgesti.

Šapeliais vadiname pirmąją medžiagą, su kuria susitinka beužgimstanti liepsna. Tai gali būti nudžiūvusi žolė, sausi eglišakių galiukai, kurių galima rasti ant pačių žemiausių šakų. Žodžiu, pieštuko šerdies storio šapeliai. Taip pat tai gali būti žmogaus ranka suformuotas smulkių atraižų gumulas, čia jį vadinsime „ežiuku“. Jo gamybai prireiks maždaug dvidešimties centimetrų ilgio ir bent vieno centimetro skersmens sauso pagaliuko. Iš storesnio medgalio išeis didesnis „ežiukas“.

Principas paprastas: reikia drožti pagalį taip, kad atraižos vis dar liktų prikibusios. Viena po kitos šios atraižos sukuria smulkių dirbtinų šapelių gumulą, kuris labai lengvai pagauna liepsną. Reikia būti gerai susipažinusi su įrankiais ir „atidirbti ranką“, na, ir, žinoma, nepamaišyti, jei peilis būtų gerai pagalastas. Geriausia naudoti tą peilį, su kuriuo daugiausia dirbi, nes jį geriausiai pažįsti. Pasitreniravus išeina tikri meno kūriniai, kartais juos net galima deginti. Šis metodas yra pranašesnis už sausą žolę ir šakeles, nes jį galima naudoti be jokio išankstinio paruošimo net ir lietingu oru. Tiesiog priminimas: mirusio, tačiau dar stovinčio medžio šerdis visuomet, bet kuriuo metų laiku ir bet koku oru yra sausa (nedėkok).

Po šapelių imame šakeles. Pereiname prie kiek stambesnio kalibro. Šakelė turi būti maždaug pieštuko storio, taip pat mediena, kurią vis dar įmanoma be didelių pastangų perlaužti rankomis. Taip sakant, nelygu, kas kokią pieštuką naudoja.

Pamažu didindami naudojamos medienos diametrą pagaliau prieiname ir prie pagalių. Paprastai pagaliu galima pradėti vadinti nykščio storio ir storesnį medgalį.

2

3

2. Žmogaus ranka suformuotas smulkių atraižų gumulas - „ežiukas“.
3. Norint sklandžiai ugnį įdegti skeltuvu - reikia įgūdžių.
4. Įdegę ugnį mes galime pasigaminti valgyti, užvirinti ir taip dezinfekuoti vandenį, išsidžiovinti sušlapusius drabužius bei daiktus, sušilti šaltais vakarais, esant pavojui pasiųsti pagalbos signalą, galiausiai tiesiog sukurti draugišką aplinką ir smagiai pavakaroti prie laužo.

+ Išmokai uždegti ugnį, išmok ją ir užgesinti.

4

KAIP SUFORMUOTI LAUŽĄ

Visus aukščiau išvardytus elementus privalo pasiruošti iš anksto. Taip išvengsi bereikalingo blaškymosi ir paniško bėgiojimo po visą mišką. Po ranka susidėliok pirmuosius komponentus pagal storį nuo ploniausio iki storiausio: šapeliai, šakelės, pagaliai. Kai išgausi pirmąją liepsną, neskubėk visko mesti iš karto. Taip rizikuoji tiesiog uždusinti ir taip silpną liepsną.

Atidžiai stebėdamas liepsną pamažu pradėk dėti šapelius, visada stenkis palikti pakankamus tarpus tarp šapelių, kad deguonis galėtų lengvai pasiekti ir maitinti liepsną. Kuo labiau liepsna įsibėgėja, tuo storesnę medieną reikia dėti. Pamažu pereik prie šakelių. Paskui jau imkis pagalių. Principas aiškus: pamažu didinti kuro elementų storį. Atsipūsti gali tik tuomet, kai į laužą jau pradėsi dėti riešo storio pagalius.

Jeigu atidžiai skaitei, turėjai gauti tam tikrų žinių, sužinoti, kokių tau reikia įrankių ir priemonių, belieka išsiugdyti įgūdžius. Pirmyn!

Verta priminti ir kone patį svarbiausią dalyką, kurio niekuomet nevalia pamiršti kuriant laužą: išmokai uždegti ugnį, išmok ją ir užgesinti. x

MOTERIS IR GINKLAS: KĄ PERKA AMERIKIETĖS?

9

TEKSTAS IR NUOTRAUKA:
Valdas Kilpys

1. Smith & Wesson Shield EZ.

Moterys yra aistringos tyrinėtojos ir mažiau kreipia dėmesį į jau nusistovėjusius stereotipus ginklų rinkoje.

MOTERYS GINKLUOJASI

Šio teksto atsiradimas yra tiesiogiai susijęs su pastaruoju vizitu į Policijos komisariato Licencijavimo skyrių, kur derėjo atlikti formalumus pratęsimui leidimą ginklams. Užėjęs į dailių naujai pastatytą pastatą prie reikiamų durų išvydau net dvi moteris (nė vieno vyro). Kadangi čia pareigūnai patikrina ginklą ir pasiima saugoti tūteles, kaip ir aišku, ko atėjo žavios damos.

Pakalbinau. Gal dėl savo stereotipinio mąstymo nustebau sužinojęs, kad viena iš jų turi net kelis pistoletus. Kita tenkinasi vienu nediduku *Berreta*. Neištėčiau, paklausiau, kam joms reikalingi pistoletai. Abi atsakė paprastai: pavojaus neįsivaizduoju, bet kai turi – ramiau. Beje, labai gaila, bet nė viena iš jų nebuvo šaulė.

Pašnekinau ir tiesiogiai ginklus išbandančius pareigūnus. Jie tik patvirtino hipotezę, kad ginkluotų moterų, bent jau Kaune, stipriai daugėja. Ta proga patyrinėjime, kokios pasirinkimo priežastys ir kokie ginklai yra populiariausi tarp moterų JAV. Šalyje, kur ginklų kultūra neabejotinai senesnė ir stipresnė nei mūsų šalyje.

TENDENCIJOS

Amerikietė Carrie Lightfoot kuria tikrai įdomų tinklaraštį *The well armed woman* (liet. gerai ginkluota moteris) apie moteris ir ginklus. Labai rekomenduojame jį paskaityti, nes rasite daug įžvalgų. Autorės teigimu, moterys yra aistringos tyrinėtojos ir mažiau kreipia dėmesį į jau nusistovėjusius stereotipus. Tarkime, tai, kad Lietuvoje kažkodėl garbinamas *Glock*'as, JAV nebūtų priimtina dėl didesnio pasirinkimo ir tiesiog pretenzingesnio vartotojo.

Nors kiekviena šaulė turi asmeninių prioritetų, kurių konkrečiai nori, pažvelgus bendrai, galima suprasti amerikiečių pirkėjų pasirinkimo tendencijas. Gaila, kad Lietuvoje neturime panašios statistikos (laukiame atsiliepimų iš šaulių, ginklų savininkų).

Žemiau pateikiami duomenys pagrįsti moterų atsakymais į klausimą, kokius konkrečius pistoletus jos įsigijo 2021 metais. Buvo apklausta per 3 000 moterų ir sudarytas perkamiausių pistoletų sąrašas.

AMERIKIEČIŲ PASIRINKIMAS

Dėl vietos stokos visų pistoletų nuotraukų ir aprašymų nepublikuosime. Juolab turint tikslius pavadinimus apžvalgas galima be vargo rasti internete. Kita vertus, manome, kad šis sąrašas gali pasitarnauti renkant sau tinkamą pistoletą.

1. *Smith & Wesson Shield EZ, 9 mm ir Sig Sauer P365* (šiedu pistoletai surinko vienodą įvertinimų skaičių, tad traktuojame juos abu kaip moterų mėgstamiausius);
2. *Smith & Wesson Shield EZ .380*;
3. *Glock 19*;
4. *Springfield Hellcat, 9 mm*;
5. *Smith & Wesson Shield*;
6. *Glock 43X*;
7. *Glock 43*;
8. *Ruger SR 22*;
9. *Kimber Micro 9*;
10. *Sig Sauer P238*.

PASIRINKIMO MOTYVAI

C. Lightfoot teigimu, rinkdamosi ginklus moterys kreipia dėmesį į šiuos faktorius:

1. perkami prekių ženklai ir modeliai nuolat patenka į geriausiųjų dešimtuką, tad moterys linkusios pirkti geresnės kokybės daiktą už kiek didesnę kainą;
2. moterys vertina didesnės talpos dėtuves, t. y. stereotipas, kad egzistuoja „moteriški pistoletai“, nelabai teisingas;
3. dailiosios lyties atstovės vertina sklandžiai, lengvai užtaisomus ginklus;
4. ne viskas priklauso nuo kalibro. Moterys ieško geriausio pistoleto, kurį galėtų lengvai valdyti. Kitaip tariant, pistoleto kalibras nėra lemiantis veiksnys renkantis trumpą ginklą;
5. svarbus rankenos dydis. Visų sąraše esančių pistoletų, išskyrus vieną, rankena yra mažesnė ir patogesnė mažesnioms moterų rankoms. x

1

KARO AKADEMIJA IR ŠAULIŲ SAJUNGA KARTU AUGINA LIETUVOS KARININKUS

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė

NUOTRAUKOS: Eimantas Genys, LKA archyvas

10

1. I kurso kariūnai šauliai Kariūnų bazinėse kario kurso pratybose.

2. Šaulių rikiuotė pirmojo karininko laipsnio suteikimo ceremonijoje.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija šiais metais minėjo svarbią sukaktį – Krašto apsaugos mokyklos įkūrimo 30-metį. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, 1992 metų birželio 16 dieną, buvo įsteigta Krašto apsaugos mokykla, vėliau reorganizuota į Lietuvos karo akademiją. Bėgant metams keitėsi kariūnų mokymo programos ir jų skaičius, bet studijų tikslas išliko tas pats – rengti NATO kariuomenės poreikius atitinkantį visapusiškai išsilavinusį karininką – vadą lyderį.

Daugiau nei du dešimtmečius tęsiasi ir glaudus Akademijos bendradarbiavimas su Lietuvos šaulių sąjunga. 2000 metais pasirašyta bendradarbiavimo sutartis remiasi tais pačiais kertiniais uždaviniais: rengiant jaunimą karo tarnybai, rūpintis vaikų ir jaunimo socializacija, šviesti juos Lietuvos saugumo ir gynybos klausimais, supažindinti su kariniu gynybiniu paveldu, išskiliomis asmenybėmis ir istoriniais įvykiais, t. y. ugdyti patriotišką ir savo valstybei atsakingą pilietį, fiziškai ir psichologiškai užsigrūdinusią asmenybę, puoselėjančią pamatines Lietuvos kariuomenės vertybes.

JAUNIESIEMS ŠAULIAMS – KARIŪNŲ PATARIMAI

Lietuvos karo akademijos kariūnai nuolat talkina Lietuvos šaulių sąjungai – kartu organizuoja stovyklas, su Akademijos instruktoriais veda jaunesiems šauliams skirtas pratybas. Akademijoje įgytas žinias perduoda čia atvykusiems moksleiviams, kurie po susitikimų taip pat pradeda svarstyti galimybę ateityje rinktis studijas Akademijoje ir tapti karininkais.

Kariūnai šauliai pasakoja, kad juos palaiko ir jų draugai šauliai, nebestudijuojantys Akademijoje, be to, pažįsta bent kelis savo rinktinės šaulius, jau ją baigusius ir sėkmingai tarnaujančius Lietuvos kariuomenėje, taip pat turi draugų, kurie ketina čia studijuoti. „Jaunųjų šaulių visada laukiame Akademijoje“, – tikina kariūnai.

Iš arti su kariūnų gyvenimu ir studijomis (ypač kariniu rengimu) gali susipažinti Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus apskrities Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės „Geležinio Vilko“ kuopos jaunieji šauliai. Akademija jau daugiau kaip dešimtmetį jiems suteikia galimybę naudotis savo rikiuotės aikšte ir auditorijomis. Nuo 2012 metų čia rengiamos įvairios paskaitos ir pratybos – pradedant statutų, istorijos pažinimo pamokomis ir baigiant kariniu rengimu, kurį sudaro topografijos, gynybos, šaudybos, ginkluotės pradmenys. Bazinį šaulio kursą veda Akademijoje studijuojantys kariūnai.

ŠAULIAI AKTYVIAI DALYVAUJA KARO AKADEMIJOS RENGINIuose

Lietuvos šaulių sąjunga taip pat aktyviai moksleivius supažindina su Lietuvos karo akademija ir studijomis joje, skatina dalyvauti jos renginiuose, savo idėjomis dalytis socialiniuose tinkluose, rašyti į Kario akademijos žurnalą „Kariūnas“ ir Šaulių sąjungos „Trimitą“ ir pan. Keičiantis kartoms nenutrūksta Akademijos kariūnų ir Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Sąja“ bendradarbiavimas.

2

ŠAULIAI KASMET PAPILDO KARIŪNŲ GREtas

Lietuvos karo akademijos bendruomenė džiaugiasi, matydama tokius bendradarbiavimo rezultatus. Jos auklėtinių kariūnų gretas tradiciškai, kaip ir kiekvienais metais, papildoma gausus būrys jaunųjų šaulių, kurie būna susipažinę su kario veikla ir pasižymi aukšta motyvacija. Šiais metais studijas Akademijoje pradėjo 14 šaulių.

Lietuvos šauliai yra viena aktyviausių visuomenės grupių, kuri siekia praktiškai prisidėti prie šalies saugumo stiprinimo ir savo ateitį sieja su jos kariuomene. „Kuo daugiau vaikų pritrauksime, tuo geriau ateityje būsim pasirengę ginti ir saugoti savo valstybę ir jos piliečius. Tai – pačios svarbiausios mūsų vertybės“, – tvirtina Lietuvos karo akademijos viršininkas brg. gen. Almantas Leika.

IŠSKIRTINĖ AUKŠTOJI MOKYKLA

Karo akademija yra vienintelė aukštoji mokykla Lietuvoje, suteikianti universitetinį ir karinį išsilavinimą. Ji rengia kritiškai mąstančius, išsilavinusius ir savarankiškus karininkus, pasirengusius vadovauti Lietuvos kariuomenės padaliniams karo ir taikos metu, kuriems svarbi

pareiga, pasiaukojimas, ryžtas ir drąsa. Tai vertybės, kuriomis vadovaujasi visa Lietuvos karo akademija, jos bendruomenė.

Studijų metu kariūnams sudaromos sąlygos dalyvauti kultūriniame, sportiniame ir visuomeniniame gyvenime. Akademijos auklėtiniai dainuoja vyrų ir moterų choruose. Norintieji gerinti savo fizinį pasirengimą lanko įvairių sporto šakų treniruotes, siekiantieji lavinti karinius įgūdžius – Akademijos Žvalgų būrelio ir kt.

Kariūnams dėsto aukštos kvalifikacijos mokslo laipsnius turintys specialistai dėstytojai ir profesinės patirties tarptautinėse operacijose įgiję karininkai instruktoriai.

Akademiją sėkmingai baigusiems kariūnams suteikiamas pirmasis karininko (leitenanto) laipsnis, būrio vado kvalifikacija ir bakalauro laipsnis.

Kiekvienam karininkui Lietuvos karo akademija taip pat svarbi profesinio tobulėjimo prasmė, nes čia vyksta karinės anglų kalbos ir karininkų profesinio tobulinimo kursai. x

„SAJA“ – TRADICIJŲ IR ISTORIJS PUOSELĖJIMAS JAUNOSE RANKOSE

1

TEKSTAS: Gertrūda Šitkauskaitė
NUOTRAUKA: Lukas Valentukevičius

Nors Lietuvos šaulių studentų korporacija „Saja“ skleidžia gana jauną energiją ir visuomenėje atspindi jaunimo požiūrį, pati korporacija šių metų lapkričio 11 dieną minėjo 88-ąsias įkūrimo metines. Kaip ir žmogus savo gimtadienio dieną prisimena praėjusius metus, apgalvoja, kas įvyko,

taip ir korporacijos nariai pasveria savo indėlį korporacijos šiuolaikinės istorijos kūrime. Pažinodami savo istoriją galime kurti dabartį ir mąstyti apie ateitį. Tokio tikslo vedama bei norėdama atsakyti į ankstesniame žurnalo „Trimitas“ numeryje pateiktus klausimus skaitytojams, noriu trumpai supažindinti su Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ istorija ir pamatinėmis vertybėmis.

Lietuvos šaulių studentų korporacija „Saja“ skleidžia gana jauną energiją ir visuomenėje atspindi jaunimo požiūrį, tačiau korporacija šių metų lapkričio 11 dieną minėjo 88-ąsias įkūrimo metines.

Tarpukariu Vytauto Didžiojo universitete veikė aktyvus šaulių studentų būrys, kurio viduje kūrėsi ir kitos šaulių studentų grupės: Humanitarų, Medikų, Teisinių, Technikų studentų šaulių būriai, šaulių moterų ratelis „Živilė“. Saja! Vis dėlto, didžiausias teigiamas pokytis studentų šaulių aktyvinimo klausimu pastebėtas „Sajos“ iniciatyva. 1934 metais VDU studentų šaulių „Saja“ perorganizuota korporacijos pagrindais, siekiant reprezentuoti šaulius akademiniam gyvenime ir kurti visapusišką asmenybę šauliškos ideologijos pagrindais.²

„Sajos“ įkūrėjai siekė kitokios korporacijos vizijos, nei buvo įprasta matyti tuometėje Lietuvos korporacijų sistemoje. Steigėjai norėjo visais įmanomais būdais propaguoti lietuviškumą nuo pamatų. Pavadinimas „Saja“ pasirinktas siekiant rasti lietuvišką žodžio „korporacija“ atitikmenį, yra kilęs iš veiksmažodžių sieti, susieti. Tai apibūdina vieną pagrindinių korporacijos savybių – susieti korporacijos narius tarpusavyje idėjiškai, moraliniais ryšiais, juos vienyti.³

Nors korporacijos hierarchijos struktūra panaši į kitų Lietuvoje veikiančiųjų, šiuo klausimu taip pat pasirinkta korporacijos atstovams suteikti lietuviškus, savus pavadinimus. Kandidatais vadinami asmenys, siekiantys tapti tikraisiais „Sajos“ nariais. Nariai (sajūnai) – šauliais esantys aukštųjų mokyklų atstovai, turintys teisę būti renkami į „Sajos“ valdybą ar tapti korporacijos pirmininku. Jie nešioja kepurėles su „Sajos“ simboliu, iškilmingai gautas pakėlimo į narius ceremonijos metu. Daugiausia patirties korporacijos gyvenime turi sendraugiai. Tai asmenys, baigę pirmąjį aukštojo mokslo pakopą, korporacijos veikloje aktyviai dalyvaujantys ne mažiau kaip trejus metus. Atskirti juos nuo kitų grupių galima iš kepurėlės ir sendraugio juostelės, kuri užrašoma nariams, tapusiems sendraugiais, iškilmingos ceremonijos metu.⁴

„Sajos“ kepurėlė išsiskiria samanų spalva, apjuosta geltonos, žalios ir pilkos spalvų juostele. Ant kepurėlės išsiuvinėtas „Sajos“ simbolis – Vyčio kryžius ant skydo, apsuptas auksiniu ąžuolo lapų vainiku, sukryžiuotų trimto ir ginklo fone, simbolizuojančių pagrindinius „Sajos“ veiklos tikslus – Lietuvos šaulių sąjungos stiprinimą ir šauliško idėjų visuomenėje sklaidimą. Apačioje simbolio – užrašas „Saja“.

Austa sendraugio juostelė pasižymi tomis pačiomis spalvomis ir tautinį motyvą primenančiu raštu kaip ir juostelė ant kepurėlės. Pagrindinės naudojamos simbolikos spalvos itin artimos šaulių studentų idėjiniam principams: geltona – dorai ir kilniai savo Tėvynei Lietuvai tarnaujantis sajūnas, žalia – Tėvynės Lietuvos laisvė ir pilka – intelektualumas. Korporacijos simbolika gerbiama: ji dėvima kartu su tvarkinga apranga valstybinių, „Sajos“ ar kitų korporacijų švenčių metu, atstovaujant „Sajai“.⁵

¹ Mindaugas Nefas: *Saja – intelektualinės pajėgos*. 2018

² *Studentas šaulys 1925–1935 m. Kaunas, 1935.*

³ *Studentas šaulys 1925–1935 m. Kaunas, 1935.*

⁴ *Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ įstatai*. 2015.

⁵ *Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ įstatai*. 2015.

⁶ *Corpl Republica. Lietuvos korporacijų naujienlaiškis „Ad Verbum“*. 2021.

Šiuo metu, be korporacijos „Saja“, Lietuvoje galime matyti dar 7 aktyviai veikiančias studentų korporacijas⁶:

1. **„Neo-Lithuania“** – tautinė, krikščioniškaisiais pagrindais veikianti korporacija.
2. **„Fraternitas Lituania et Patria“** – Lietuvos sveikatos mokslų universiteto studentų korporacija.
3. **„Republica“** – Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto studentų korporacija.
4. **„TautiTo“** – Kauno technologijos universiteto studentų korporacija.
5. **„Gaja“** – Ateitininkų medikų korporacija.
6. **„Tilia“** – Vilniaus universiteto studentų istorikų korporacija.
7. **„Iustitia“** – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto ateitininkų korporacija.

Kiekviena iš korporacijų turi atskiras tradicijas, tikslus bei propaguoja savas vertybes. Vis dėlto visos korporacijos yra susietos akademiškumo ir pilietiškumo skatinimu Lietuvoje, kas daro jas neatskiriama akademinės bendruomenės ir visos visuomenės dalimi. x

1. „Sajos“ kepurėlės ir sendraugio juostelės.

BRIGADOS GENEROLO STASIO DIRMANTO 135-OSIOMS GIMIMO METINĖMS

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius

Šiomet sukanka 135 metai, kai gimė profesorius, buvęs tarpukario Lietuvos krašto apsaugos ministras, karo istorijos žinovas, politinis ir visuomenės veikėjas brigados generolas Stasys Dirmantas.

1. Stasys Dirmantas. Visuotinė lietuvių enciklopedija

1

12

Būsimasis generolas gimė 1887 metų lapkričio 2 dieną Raseiniuose. Skaudvilėje baigęs pradžios mokyklą, vėliau aukštesnius mokslus tęsė Šilalėje ir Varšuvoje. Mokydamasis Varšuvoje, dalyvavo 1905 metų revoliucijoje. Vos per plauką išsisuko nuo suėmimo už didelio nelegalios literatūros kiekio laikymą, mokėsi gaminti savadarbes bombas. 1908 metais baigė Vilniaus realinę gimnaziją. Baigęs gimnaziją, savanoriu įstojo į Rusijos kariuomenę. Jis žinojo, kad anksčiau ar vėliau bus pašauktas atlikti karinę tarnybą, o savanoriai turėjo teisę pasirinkti karinės tarnybos vietą ir dalinį. 1909 metais, turėdamas Rusijos kariuomenės paporučiko (jaunesniojo leitenanto) laipsnį, S. Dirmantas įstojo į Maskvos Konstantino geodezijos institutą, kurį baigė 1914 metais ir įgijo inžinieriaus geodezininko diplomą. Trumpai dėstytoju dirbo Tomsko technologijos institute, tačiau prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas ir jis buvo mobilizuotas į Rusijos kariuomenę.

1914 metų rugpjūčio 13 dieną karininkas S. Dirmantas su savo artilerijos daliniu peržengė Vokietijos sieną ties Virbaliais. Kautynėse prie Tannenbergu rusų kariuomenė, įsiveržusi į Rytprūsius, vokiečių generolo Hindenburgo buvo sutriuškinta ir S. Dirmanto dalinys, kaip ir kitos rusų kariuomenės dalys, vos spėjo prasiveržti nuo gresiančio apsupimo. Savo atsiminimuose generolas S. Dirmantas apie šį atsitraukimą rašė, kad rusų daliniai traukėsi be jokios tvarkos – „...tokia uniformuotų karių masė pavirto į plėšimų gaują, kuri viską plėšė, naikino, degino...“ Šiurpūs karo lauko vaizdai jį taip paveikė, kad S. Dirmantą pradėjo apimti net antimilitaristiniai jausmai ir slogios karo nuotaikos. Iki 1916 metų jam teko dalyvauti kovose su vokiečiais Rytprūsiuose, Gardino, Balstogės, Lomžos apylinkėse. Vėliau, pozicinio karo laikotarpiu, dirbo kaip inžinierius – tiesė kelius, stiprino pozicijas Vilniaus krašte, Lenkijoje, Rumunijoje iki 1917 metų rudens. Už narsą kautynėse buvo apdovanotas dviem Šv. Onos ir dviem Šv. Stanislovo kryžiais su kardais.

Į Lietuvą S. Dirmantas sugrįžo 1918 metų rudenį. Tuo metu šalis buvo draskoma priešų – puolė bolševikai ir lenkai, kraštą niokojo besitraukiantys vokiečių kareiviai,

iš šiaurės grėsė bermontininkų antplūdis. Matydamas tokią grėsmę Lietuvos nepriklausomybei, vasario mėnesį jis savanoriu įstojo į besikuriančią Lietuvos kariuomenę ir buvo paskirtas karo mokyklos inspektoriumi – šias pareigas ėjo iki 1924 metų, kai tų metų kovo mėn. S. Dirmantas buvo paskirtas artilerijos, inžinerijos, topografijos ir karo teisės lektoriumi, jam suteikiamas kapitono laipsnis.

S. Dirmantas aktyviai pasireiškė ir visuomeninėje veikloje – 1927–1933 metais buvo Lietuvos karininkų ramovės tarybos narys ir vicepirmininkas, kariuomenės sporto draugijos pirmininkas. 1933 metų rugsėjo 15 dieną S. Dirmantas išėjo į atsargą ir jam buvo suteiktas pulkininko laipsnis. Išėjęs į atsargą dirbo universitete, kuriame 1930 metų birželio 1 dieną jam buvo suteiktas ekstraordinatoriaus profesoriaus laipsnis.

1935 metų lapkričio 2 dieną plk. S. Dirmantas kviečiamas į Prezidentūrą ir skiriamas Krašto apsaugos ministru. Būdamas ministru, pagrindinį dėmesį skyrė Lietuvos kariuomenės modernizavimo reikalams. Jo iniciatyva Lietuvos kariuomenei buvo nupirkti nauji šarvuočiai, lėktuvai, artilerijos ir zenitiniai pabūklai, kulkosvaidžiai. 1937 metų vasario 16 dieną jam suteikiamas brigados generolo laipsnis. Pradėjęs su kariuomenės vadu divizijos generolu Stasiu Raštikiu kariuomenės reformavimą ir modernizavimą, brigados generolas S. Dirmantas visiškai savo darbo nebaigė. 1938 metų pradžioje Lenkijos vyriausybei pateikus Lietuvai ultimatumą, kurį Lietuvos vyriausybė priėmė be jokio atsako, brig. gen. S. Dirmantas parašė atsistatydinimo pareiškimą, nes nepritarė šiam, jo nuomone, gėdingam Lietuvos vyriausybės žingsniui, nes Ministrų kabinete kėlė klausimą dėl atkirčio davimo lenkams ir griežto atsako.

Jam būnant krašto apsaugos ministru, vykdoma Šaulių sąjungos reorganizacija. Pagal 1935 metų Šaulių sąjungos įstatymą šaulių organizacija buvo įtraukta į kariuomenės sudėtį. Ministras įžvelgė šaulių reikšmę mūsų kariuomenei ir valstybės saugumui, todėl buvo šalininkas šaulius apginkluoti modernesniais ginklais, labiau aprūpinti. 1936 metų birželio 30 dieną per Šaulių sąjungos rinktinių atstovų susirinkimą krašto apsaugos ministras plk. S. Dirmantas kalbėjo: „Žymių veikėjų dėka Šaulių sąjungos ideologija jau yra visapusiškai ir giliai išnagrinėta. Šaulių sąjungos organizacija jau yra išdirbta ir konkretizuota Šaulių sąjungos naujame įstatyme ir neseniai priimtame statute. Kariuomenė ir šauliai jau ilgus metus

dirba bendrą darbą. Bet Šaulių sąjunga prieš kariuomenę turi tą pirmenybę, kad taikos metu žymiai daugiau gali nudirbti visuomenėje josios sukarinimo prasmei. Kadangi gairės jau nustatytos, ypač Pono Respublikos Prezidento neseniai įvykusiame būrių suvažiavime buvo daug vertingų ir prasmingų nurodymų duota, tai man daug netenka kalbėti. Manau, kad jau gana žodžių. Dar nevēlu, dar laikas pradėti veikti visu tempu. Laikas kelti tautos atsparumą, stiprinti visokeriopai tautos apsigynimo jėgas. Tauta ir kariuomenė laukia nuo šaulių vyriškų žygių šioje srityje. Suvažiavimo proga krašto apsaugos ministerijos vardu sveikinu Šaulių sąjungos elitą, linkiu kuo sėkmingiausiai atlikti suvažiavimui nustatytą darbą ir iš savo pusės iškilmingai pasižadau šitą darbą visokeriopai remti. Taip pat, gal jau greitai laiku, ir pats įstosiu į jūsų garbingas eiles.“ Už šias pastangas Šaulių sąjungai jis buvo apdovanotas Šaulių žvaigždės ordinu.

Artėjant antrajai sovietinei okupacijai, S. Dirmantas su šeima pasitraukė į Vokietiją, 1950 metais – į Čikagą, kur iki pensijos (1957 m.) dirbo mechanikos įmonėje. Gana aktyviai prisidėjo prie lietuvių karių veteranų sąjungos „Ramovė“ steigimo ir jos veiklos. Buvo išrinktas šios organizacijos Centro valdybos pirmininku. Kilus idėjai Čikagoje pastatyti Lietuvos laisvės kovų paminklą, generolas dėjo daug pastangų šiam sumanymui įgyvendinti. Pastačius paminklą, išrinktas vadovauti paminklo saugojimo komitetui. Brig. gen. S. Dirmantas buvo vienas iš iniciatorių steigiant Lietuvos laisvės kovų muziejų, kuris iki šiol gyvuoja, ir muziejaus steigimo reikalams paskyrė 500 dolerių, kas tais laikais buvo didelė suma, ir muziejui padovanojo pirmuosius eksponatus iš savo asmeninių daiktų.

Yra parašęs daug mokslinių, istorinių ir techninių straipsnių. Už nuopelnus Lietuvai brigados generolas S. Dirmantas buvo apdovanotas DLK Gedimino 2-ojo laipsnio ordinu, Vytauto Didžiojo 3-iojo laipsnio ordinu, Šaulių žvaigžde, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, taip pat Latvijos Trijų Žvaigždžių 1-ojo laipsnio ir Prancūzijos Garbės legiono 2-ojo laipsnio ordinais.

Profesorius, buvęs krašto apsaugos ministras, brigados generolas S. Dirmantas mirė 1975 metų sausio 26 dieną Čikagoje ir iškilmingai buvo palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse. x

BRANGIOS ELEKTROS BOIKOTAS 1933-IŪJŲ KAUNE

1

TEKSTAS: Birutė Malaškevičiūtė

„Šiandien jau sunku įsivaizduoti didesnį miestą be elektros šviesos. Elektros šviesa šiandien jau ne prabanga, o būtina reikalinga kasdienio gyvenimo reikmė. Be elektros šiandien niekas negali apsieiti, bet užtat ji, kaip masinio vartojimo prekė, turi būti pigi, visiems prieinama“, – 1933 metų balandžio 24 dieną rašė laikraštis „Dienos naujienos“. Nuo to laiko prabėgo 89 metai, o šios eilutės aktualios kaip niekada. Tuo metu kauniečiai, neapsikentę didelės elektros kainos, paskelbė jai boikotą. Nes „tai ne vien medžiaginis, bet ir garbės reikalas“. Protestuotojus palaikė ir spauda, išsamiai apžvelgusi boikoto eigą. Nebuvo nė vieno laikraščio ar žurnalo, kuris apie tai nebūtų rašęs ar bent paminėjęs. Nuošalyje neliko ir „Trimitas“.

KAI BAIGIASI KANTRYBĖ

Kauniečiai ilgai ir kantriai taikstėsi su brangia elektra. Pirmieji nepasitenkinimai buvo išsakyti dar carinei valdžiai. Tačiau 1933 metais, Lietuvai atsigaunant nuo gerokai padus pakutenusios pasaulinės ekonomikos krizės, už kilovatvalandę pareikalauta mokėti 1,35 lito. Čia kauniečių kantrybė ir baigėsi: už 1 litą provincijos turguj buvo galima nusipirkti 25 kiaušinius arba liesą vištą, ant kurios plunksnų buvo daugiau nei mėsos, 10 papirosų „Amur“ kainavo 25 centus, elektros kilovatvalandė Daugpilyje – 40 centų, Paryžiuje – 20 centų. Matydami tokią neteisybę miestiečiai pradėjo vis garsiau reikšti pretenzijas belgų valdomai Kauno elektros stočiai, kuri tuo metu veikė K. Donelaičio gatvėje (dabar jos vietoje Vienybės aikštė). Be jokių subtilybių elektros stoties koncesionariai belgai

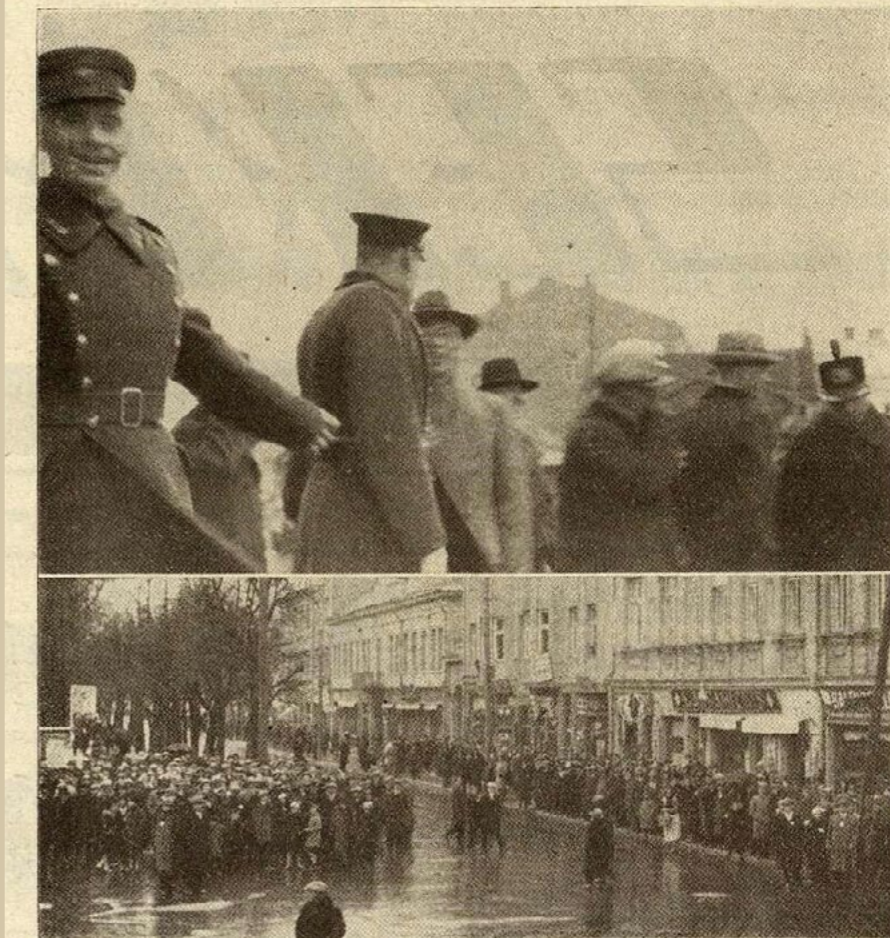
1. Propagandinis elektros boikoto sunkvežimis. Sekmadienis. 1933 m. balandžio 30 d.

2. Elektros boikoto dienos Kaune. Sekmadienis. 1933 m. balandžio 30 d.

kaltinti savivaliavimu, kuris sutartimis buvo numatytas iki 1950 metų. Užsiminta, kad kai kurie miesto valdininkai „sėdi ant dviejų kėdžių“: gauna algą iš valstybės ir dar ima atlygį iš elektros stoties, todėl ir „nepastebi“ šios įžūlumo (elektros skaitikliai ir tie apmokestinai). O miestas iš didelės elektros kainos neturi jokios naudos. Kovo 12 dieną, „sekmadienį įvyko rotušėje Kauno miesto lietuvių namų savininkų ir organizacijų atstovų pasitarimas, kuriame dalyvavo apie 150 organizacijų atstovų. Šiame pasitarime buvo svarstomas visiems rūpimas elektros energijos papigginimo klausimas“. Buvo daug diskusijų, daug kalbų, pasiūlymų ir net barnių. Realistai sakė, kad reiktų reikalauti, jog kaina būtų sumažinta bent 50 procentų, optimistai iki paraudimo šaukė, kad Kaunas ne prastesnis už Paryžių – elektra turi kainuoti 20 centų. Šiame šurmulyje „Žaliakalnio namų savininkų atstovas p. Vaitekūnas siūlo paskelbti elektros vartojimo boikotą, nes kitos priemonės nepadės“. Daugelis į tai sureagavo gana skeptiškai – nepavyks, nebus vienybės tokiam susitarimui. Vieni siūlo elektros stočiai iškelti civilinį ieškinį, kiti – perimti ją iš koncesioninkų. Susirinkimas baigėsi tuo, „jog išrinktas vykdomasis komitetas iš 14 asmenų, kuris turės rūpintis elektros energijos papigginimo klausimu“.

Kovo 26 dieną įvyko antrasis susitikimas, skirtas griežtam elektros taupymui. Mažiau naudosi – mažiau „belgiokam“ bus pelno. Nutarta: „Taupymui diriguos „keturiolikos“ komisija, kurią finansiniai rems visuomenės organizacijos. Visi vartotojai moka elektros stočiai už kilovato valandą po 57 cent. šviesai ir 44 cent. motorams. Savivaldybės daviniai nesą rimti. Mažinti nuomą už skaitiklius. Sudaryti fondą elektros stočiai išpirkti.“ Vėl prabilta ir apie elektros boikotą: vieną vakarą pasirinktą valandą Kaune ir priemiesčiuose 5 minutėms visi išjungs elektrą.

14-os komisijos lyderiu tapo advokatas Rapolas Skipitis, aktyvus Šaulių sąjungos narys, politinis, visuomeninis veikėjas.

ELEKTROS BOIKOTO DIENOS KAUNE.
VIRŠUJ: policijos būriai sklaido minia.
APAČIOJ: minia Laisvės Alėjoje, laukianti neįvykusio mitingo.
Naruševičiaus foto.

2

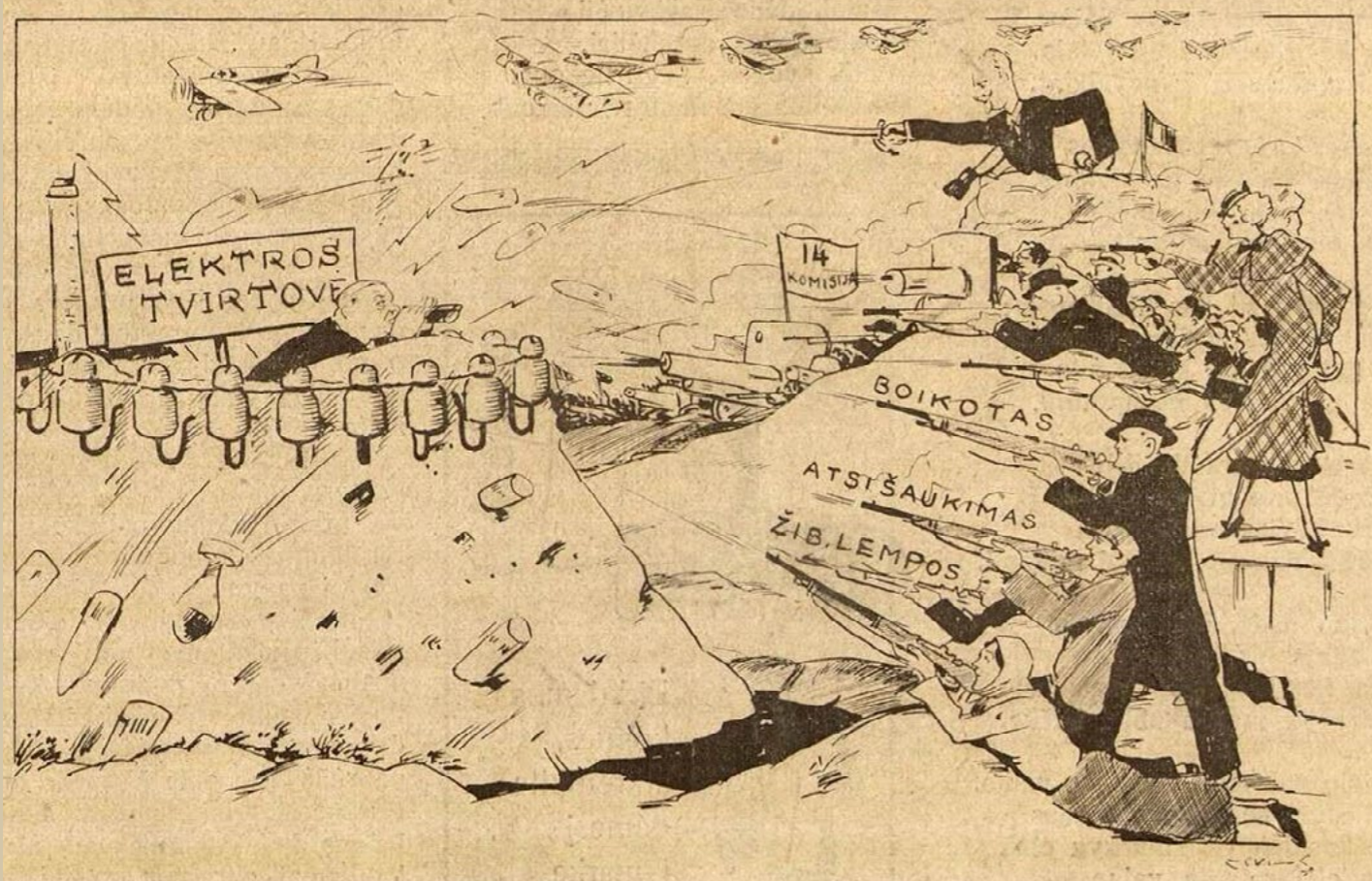
BOIKOTO PRADŽIA

Pradžioje miesto valdžios institucijos ir elektros stotis abejingai stebėjo iniciatyvas. Netikėjo, kad gali įvykti kažkas rimto. Netikėjo ir didžioji dalis visuomenės, kad bus pasiekta vienybė boikote. Rezultatai nustebino visus. „Trimitas“, kaip rimtas leidinys, santūriai pranešė šią žinią: „Balandžio 23 d., organizacijų atstovų išrinktos 14-os komisijos paraginti, kauniečiai pradėjo elektros boikotą. Tos dienos 20 val. penkioms minutėms protesto ženklan visur, kur tik galima, elektra buvo užgesinta. Nuo 24 val. prasidėjo tikrasis elektros boikotas.“

Kita spauda sau leido daugiau ir nelabai rinkdama žodžius. Beje, už suaukotas lėšas buvo spausdinami lapeliai, kviečiantys prisidėti prie boikoto. Jūs 13 valandą virš miesto barstė skraidantis lėktuvas,

akį traukė protesto plakatais apkabinėtas gatvėmis važinėjantis sunkvežimis.

Balandžio 23-iosios vakarą Kauno Laisvės alėjoje, lynojant ir pučiant žvarbiam vėjui, rinkosi minios miestiečių. Savivaldybė buvo uždraudusi rengti mitingą. Didesnį dalį iš lėktuvo barstomų atsišaukimų vėjas nunešė užmiestin. Nepavyko sutarti ir dėl gaisrinės sirenos, kuri 20 valandą turėjo paskelbti šviesos išjungimo pradžią. Tam buvo pasitelktas būrys trimitininkų. Laikrodžiui išmušus numatytą laiką, iš restoranų, kavinių, namų plūstelėjo minia žmonių „pažiūrėti, kaip Kaunas atrodytamsoj“. Vieni laukė sirenos, kiti aiškino, kad Laisvės alėjos šviesos neges dėl čia susispietusios buržuazijos, kuriai 1,35 lito už kilovatą vieni juokai. Nenorėję gesinti šviesų ar nežinoję apie boikotą „kaimynų buvo paprašyti pasistengti“. »

— IR TAI BUS PASKUTINIS IR LEMIAMAS MŪŠIS...
(Iš elektros internacionalo)

3

O nenorėjusiesiems „pasistengti“ atsirado ir kitokių raginimo priemonių – policija tą vakarą sulaukė „pašalinius asmenis“, besikėsinčius išmušti Kauno autobusų stoties bufeto ir vienos cukrainės langus, švytėjusius elektrinėmis lempomis. Buvo ir jaunuolių, kurie gurkšnodami alų iš butelių skaičiavo šviečiančius langus. Pasibaigus gėrimui butelius norėjo panaudoti kaip šviesos išjungimo mygtuką. Ne vienos kavinės ar restorano lankytojai patys prašė padavėjų paklusti boikotui ir išjungti šviesas. Vakara tęsdami žvakių šviesoje net kino teatrų lankytojai sutiko solidarizuotis 5 minutėms.

Išvydę masinį boikoto palaikymą daugelis skeptikų pakeitė požiūrį, tad kitos dienos vakarą streikas įgavo didesnę jėgą. Prie Kauno Soboro balandžio 24-osios vakarą susirinkę būriai jaunimo ir studentijos nusprendė buržuazinę Laisvės alėją priversti stropiau „paklusti komisijos nuostatomis“. Jie tai vadino „elektros lempučių užpūtinėjimu“. Boikoto publika buvo labai marga – „pradedant vaikėziuku, baigiant solidnu valdininku ir įvairių mokyklų jaunuomene“. Keletą labai uolių aktyvistų studentų policija netgi išsiuntė „atvėsti“ namo pas tėvus į kaimą.

Miestiečiai entuziastingai jungėsi prie elektros boikoto: pirkė žvakes ir žibalinės lempas, vakarais net radijo neklausydavo. 14-os komisija buvo sudariusi sąrašą, kas dėl objektyvių priežasčių neprivalėjo jungtis prie boikoto: gydymo, mokslo įstaigos ir pan. Sutemus Kaune ir priemiesčiuose vieniši švietė tik gatvių žibintai.

Kauno įvykius atidžiai stebėjo Prienai ir Jonava – jiems elektra tekėjo taip pat iš laikinosios sostinės.

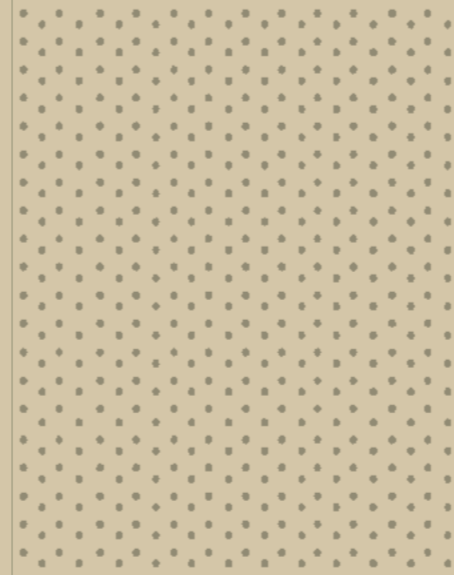
POSĖDIS PRIE ŽVAKIŲ IR BOIKOTO PABAIGA

Pirmą vakarą į boikotą policija, miesto valdininkai ir tarybos nariai žiūrėjo kaip į visuomenės žaidimą. Pabėgijos, pašūkiaus, pašvilps, šviesas išjunks ir nurims. Antrą ir trečią vakarą jau sunerimo. Trečiadienį nutarė, kad reikia kažkaip spręsti šią problemą: „Vidurdienį prasidėjo derybos tarp kariaujančių pusių vidaus reikalų ministerio kabinete. Elektros stoties direktorius pareiškė, kad boikotas smarkiai apsunkena derybų eigą. Padėtį palengvino vidaus reikalų ministeris, kuris pareiškė, kad iki

šeštadienio reikia likviduoti ginčas, nes priešingu atveju klausimas bus sutvarkytas įstatymo keliu.“

Ketvirtadienį žvakių šviesoje vyko Kauno miesto tarybos posėdis, skirtas elektros klausimui. Vieni kitus kaltino susiklosčiusia padėtimi. Tarybai ir ekspertams mesti kaltinimai, jog „jei nėra šviesos mieste tai kalčiausias burmistras ir ekspertų komisijos pirmininkas. Rašant per 3 mėnesius protokolą, ekspertų komisija parodė pilną savo impotenciją“. Komisija įsižeidžia, reikalauja atsiprašymo. 14-os komisija apkaltinama neatsakingumu ir diletantiškumu. Kipras Petrauskas ją užstoja ir pareiškia, kad „reikia atsakyti visokių komisijų, o visus klausimus turėtų risti administracinis savivaldybės aparatas“. Ginčų įkarštyje burmistras Antanas Gravrogkas pranešė, „kad užvakar vidaus ministeris įsakė jam ir elektros stoties direktoriui susitarti iki šeštadienio 12 val., priešingai klausimas bus sureguliuotas įstatymu“. Tuomet salėje pasigirdo balsas, „kad nereikia kalbėt elektros klausimu, nes vis tiek šeštadienį šis klausimas bus sureguliuotas“. Nors ginčai tęsėsi, išsipildė Vidaus reikalų ministro Stepono Rusteikos pranašystė: gegužės 1 dieną

Laikrodžiui išmušus numatytą laiką, iš restoranų, kavinių, namų plūstelėjo minia žmonių „pažiūrėti, kaip Kaunas atrodys tamsoj“.

4

MINIA SKIPIČIUI: — „Toreador, dras! au pirmyn!“
Ginsburgo piešinys.

5

3. Elektros boikoto pradžia. Sekmadienis. 1933 m. balandžio 23 d.

4. Kauno burmistrui neradus kalbos su elektros stotimi - reikalus sutvarkė vidaus reikalų ministras. Sekmadienis. 1933 m. gegužės 7 d.

5. 14-os pirmininkas Rapolas Skipitis erzina Kauno elektros stotį. Sekmadienis. 1933 m. balandžio 30 d.

NUOŠIRDŽIAUSIAI SVEIKINAME:

Vytauto Didžiojo šaulių (Kauno apskr.)
2-osios rinktinės šaulius:

GINTAUTAS DAVIDONIS – 70 m.
SAULIUS BYTAUTAS – 65 m.
ANDIS KRIEVINŠ – 50 m.
AIDAS ŽUKAUSKAS – 40 m

Gen. Povilo Plechavičiaus šaulių (Šiaulių
apskr.) 6-osios rinktinės šaulius:

SIGITA JANUŠAUSKIENĖ – 75 m.
TAUTVYDAS BALIUTAVIČIUS – 25 m.
ELIGIJUS STRIKAUSKIS – 25 m.
KĘSTUTIS RADAVIČIUS – 35 m.

LDK Kęstučio šaulių (Tauragės apskr.)
7-osios rinktinės šaulius:

ANATOLIJUS BATŪRINAS – 50 m.
DARIUS JUODAITIS – 40 m.
JOLITA VILIMAITIENĖ – 45 m.
MARIUS JAZUKEVIČIUS – 45 m.
NERIJUS ŠLIŽAUSKAS – 35 m.
NIJOLĖ LIATUKIENĖ – 65 m.
JURGITA KRAKIENĖ – 40 m.

Žemaitijos šaulių (Telšių apskr.)
8-osios rinktinės šaulius:

VALENTINAS BUKAUSKAS – 60 m.
EGIDIJUS ŠMUKŠTA – 40 m.

Plk. Prano Saladžiaus šaulių (Utenos
apskr.) 9-osios rinktinės šaulius:

JOLANTA DRAZDAUSKIENĖ – 70 m.
VALDAS ŠUKEVIČIUS – 65 m.

Karaliaus Mindaugo šaulių
(Vilniaus apskr.) 10-osios
rinktinės šaulius:

KĘSTUTIS ŽIEDELIS – 65 m.
JUOZAS BRONIUS BAGDANAČIUS – 65 m.
VIRGILIJUS BARTKEVIČIUS – 55 m.
DOMAS LUKAŠEVIČIUS – 35 m.
GEDIMINAS ANDRIŠKEVIČIUS – 45 m.
SIMONAS BIŠKAUSKAS – 40 m.
MAREKAS SINKEVIČIUS – 40 m.
ROKAS MICIUS – 25 m.
DARIUS NAVICKAS – 35 m.
ADAS VAICEKAUSKAS – 40 m.
AUDRIUS BLAŽEVIČIUS – 35 m.
PAULIUS KRIŠČIŪNAS – 45 m.
EUGENIJUS ČERŠKUS – 75 m.
ALGIMANTAS MILAŠIUS – 30 m.
LAURYNAS MICKEVIČIUS – 30 m.
KĘSTUTIS POVILIONIS – 75 m.
VYTAUTAS VILIMAS – 45 m.
GEDIMINAS VAŠKELIS – 45 m.
VYTAUTAS UBONIS – 35 m.
JONAS URBANAČIUS – 45 m.
JAUNIUS SARAPAS – 30 m.
SIMONAS ŽILIUS – 35 m.
JONAS PUODŽIUKYNAS – 70 m.
JUOZAS DAUKŠAS – 60 m.
VALDAS JUOZAS VILŪNAS – 60 m.
DARIUS SLIZEVIČIUS – 55 m.
VLADAS KOVARSKAS – 55 m.
VAIDOTAS LASKAUSKAS – 50 m.
SIGITAS BABILIUS – 45 m.
MANTAS LEKŠTYS – 45 m.
TADAS KUBILIUS – 45 m.
KONSTANTIN GAITANŽI – 45 m.
ERNESTAS STANČIUS (JAKUŠINAS) – 35 m.
ALGIRDAS STANIULIONIS – 35 m.
KRISTINA ŽALNIERIŪNAITĖ-AMBRAZEVIČIENĖ – 35 m.
JUSTINAS VYŠNIAUSKAS – 30 m.
GINTARĖ GAIDELIONYTĖ – 30 m.
ARVYDAS STANINA – 30 m.
AGNĖ EIDIMTAITĖ – 25 m.
ANDRIUS TUMĖNAS – 25 m.
LAIMONAS ALIŠAUSKAS – 45 m.
SIGITAS BERŽINSKAS – 45 m.
MARTYNAS EIMONTAS – 40 m.
GINTARAS GULBINAS – 55 m.
SIGUTĖ IMBRASIENĖ – 65 m.
ROBERTAS JUODKA – 45 m.
ANTANAS KLIUČINSKAS – 45 m.
VAIDAS LEŠKUS – 50 m.
MARTYNAS LIOČAS – 40 m.
VYTENIS MORKŪNAS – 45 m.
ALGIRDAS NASUTAVIČIUS – 40 m.
MODESTAS PLAKYS – 40 m.
RIMAS RUTKAUSKAS – 60 m.
DAINIUS SINKEVIČIUS – 40 m.
ARISTIDAS ŠARKOVAS – 55 m.
JELENA TAMULYNIENĖ – 50 m.
RŪTA ULICKIENĖ – 50 m.
ERNESTAS JUŽENAS – 35 m.

UŽJAUČIAME:

Mirus žmonai, nuoširdžiai
užjaučiame šaulį **JUOŽĄ PURONĄ**.

Karaliaus Mindaugo šaulių
10-osios rinktinės Ukmergės Vyčio
1002-osios šaulių kuopos šauliai

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

ČIA UGDOM LYDERIA

ŠTKMYBĖ

KOVOS DVAŠA

INICIJYVUMAS

PROFESIONALUMAS

WWW.LKA.LT

+370 682 31072

LKA.ATRANKA@MIL.LT

f @karoakademija

ig @lietuvos_karo_akademija

yt lietuvos karo akademija

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

+
Užsiprenumeruok
„TRIMITĄ“ ir
paragink kitą!

Žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

Žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkliai. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:

www.zurnaluprenumerata.lt
www.prenumeruok.lt

Prenumeratos kaina:

12 mėn. – 20 eurų
6 mėn. – 10 eurų
3 mėn. – 5 eurai